

SPRAWOZDANIE OSIEMNASTE

DYREKCYI C. K. GIMNAZYUM III.

W KRAKOWIE

ZA ROK SZKOLNY 1901.

TREŚĆ:

1. Stanisław Herakliusz Lubomirski. Kilka kart z lat młodych oligarchy 1661—1667. Nap. Stefan Morawiecki.
2. Część urzędowa.



W KRAKOWIE.

NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.

W Drukarni W. L. Anczyca i Spółki

1901.

3239/2



400129
"18 (1901)

Biblioteka Jagiellońska



1003046578

STANISŁAW HERAKLIUSZ LUBOMIRSKI.

Kilka kart z młodych lat oligarchy.

1661—1667.

Wiek XVII. złotym wiekiem swobody. — Nowe rody. — Dom Lubomirskich. — Początek jego wielkości. — Rokosz Jerzego Lubomirskiego. — Udział Stanisława Herakliusza Lubomirskiego w rokosz ojca. — *De virtute et fortuna libellus.*

Nadmiar i wybujałość naszego życia w w. XVI. wyczerpały nie zbyt jeszcze głęboko uprawioną rolę. Rzucone ziarna nowych myśli i nowych idei wyrosły w kwiaty piękne, lecz bezpłodne. Prawdziwa kultura nie przedarła się do wnętrza społeczeństwa, nie stała się istotną życia potrzebą, ale tylko jego okrasą. Blichtr zewnętrzny i frazes szczerą prawdę przyćmił i padł bielmem na oczy narodu. Zatracono pojęcie jednolitości pracy społecznej, a dążenie do jakiejś nieokreślonej swobody, która nie rzadko w swawolę się przeradzała, zabiło pojęcie wolności obywatelskiej, określonej prawami a strzeżonej sprawiedliwością. Jednym słowem, życie narodu, nieujęte w pewne i świadome celu formy, rozprysło się na tyle części, ilu było wolnych obywateli, chcących według swej myśli kierować nawą Rzeczypospolitej. Stąd wiek ten jest jak żaden inny w historii naszej wiekiem wybujałego indywidualizmu w życiu prywatnem i publicznem, którego ostatnim wyrazem stała się wolna elekcyja, choć zazwyczaj za poniewolne przeprowadzana pieniądze i liberum veto, ślepa źrenica ciemnych swobód szlachty. A jak była utrwalenia potęgi państwa i narodu wiek ten był wiekiem

klęsk i początkiem tragicznego końca, tak dla rozwoju całej pełni życia jednostek był naprawdę złotym wiekiem swobody. Gdy dawne i zasłużone rody utrwały swe znaczenie, z rzeszy szlacheckiej wylaniały się nowe, zdobywały imię w narodzie a nie rzadko i mitrę książęcą. Bo tłum szlachecki, choć tak wysoko cenił równość i skąpym był w udzielaniu indygenatu, jednak lubiał mieć w swem gronie uksiążęczone głowy. Zaroilo się też rychło od królewiat w tej Rzeczypospolitej, która choć rozległa i niegdyś nad miarę bogata, wydała się za małą, by tyle królewiat pomieścić, za ubogą, by wszystkie już nie podług ich pragnień, lecz podług ich zasług obdarować: skarb państwa pusty, wojska niepłatne, stąd ciągle związki i konfederacye, widmo wojny u wschodnich i południowych kresów, zamki i twierdze, jedne nie dość zaopatrzone, drugie w zupełnej ruinie, ale za to synowie rokoszan i zdrajców rośli w mienie i blaskiem zagranicznych książąt gasili.

Jednym właśnie z tych rodów nowych był ród Lubomirskich.

Wielkość jego poczęła się w pierwszej ćwierci XVII. w., kiedy to Stanisław Szreniawa Lubomirski, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, objąwszy po Chodkiewiczu dowództwo nad zamkniętem w obozie pod Chocimem wojskiem, rozslawił swe imię szeroko poza granicami Rzeczypospolitej. Od tej chwili (1621 r.) zwycięzca z pod Chocimia począł rósć w znaczenie i majątek, a umierając (w r. 1649.) jako wojewoda krakowski i książę Rzeszy niemieckiej, mógł być pewny, że wielkie godności a z niemi i wielkie dobra będą dzieci jego udziałem. Jakoż nie zapomniała o nich dobra matka-ojczyzna.

Najstarszy, Alexander, umarł, jak ojciec, wojewodą krakowskim.

Drugi z kolei, Jerzy Sebastyan, już za życia ojca Marszałek Nadworny Koronny, postąpił w r. 1649. na Marszałka W. K. i odtąd w jednej ręce spoczywać miała i laska marszałkowska i mała hetmańska buława. Nadto ośm starostw należało do niego. Służbą publiczną nabyte dostatki powiększył, wstępując po dwakroć w związki małżeńskie: najpierw z Konstancyą z Bobrku Ligęzianką, kasztelanką sędomirską, a po jej śmierci z Barbarą Tarłówną, wdową po Janie Daniłowiczu.

Najstarszym z synów z pierwszego małżeństwa był Stanisław Herakliusz, ur. w r. 1642. »Ten w ojczyźnie i w cudzych krajach młodsze lata naukami wyzwolonemi polerując, tyle w nich postąpił, że sobie w dalszym życia swego wieku na mądrego marszałka imię zasłużył« 1.). Polerowanie to jednak rychło zostało przerwane. W r. 1661, gdy powstał związek święcony, pośpieszył z rozkazu ojca do Lwowa i »każdy dzień nie przestał prosić, ale prawie przykrzyć się królowi i komisarzom, aby co prędzej kończyli tę sprawę i nie narażali Rzeczypospolitej na niebezpieczeństwa. Młody człowiek et publice et privatim zachęcał starszych i poważniejszych od siebie, aby zerwali ten upór (?). W końcu już tylko na ojca rachował, że nadjedzie i przetrze oczy, co i królowi się zdawało« 2.). Tymczasem W. Marszałek nie tylko, że nie miał zamiaru »przetrzeć oczu«, ale bunt wspierał i przeszkodził pozyskaniu rokoszan dla zamierzonej przez króla i królową reformy, odnosząc w ten sposób zwycięstwo nad dworem, który zraził go sobie tem, iż nie powierzył mu wyłącznie dzieła, do przeprowadzenia którego potrzeba było naprawdę więcej, niż jednego człowieka. Nie długo jednak małoduszna дума oligarchy miała tryumfować. Bo kiedy dzięki zabiegom biskupów skonfederowane pod laską Stefana Świderskiego niepłatne wojsko koronne poddało się królowi, a tak Jerzy Lubomirski utracił dzielną do swych planów podstawę, Jan Kazimierz począł na nowo myśleć o przeprowadzeniu za swego życia kandydatury księcia d'Enghien. Na dzień 26. września 1664. r. naznaczono sejm. Poprzedzające go sejmiki wypadły, jeżeli nie zupełnie dla króla pomyślnie, to w każdym razie źle dla sprawy Lubomirskiego. Król postanowił przed forum sądu sejmowego wytoczyć sprawę Wielkiego Hetmana, który chcąc ulagodzić gniew królewski, a przynajmniej przez odwłokę, jakto było jego zwyczajem, zyskać na czasie, słał do niego »z pokorną prośbą do tronu już nie przyjaciół niepewnych«, 3.) lecz rodzzonego brata Alexandra i własnego syna Stanisława Herakliusza, 4.) naonczas już starostę spiskiego. »Posłuszny woli ojcowskiej i niekłamaną miłością dla rodzica wiedziony śpieszy młody Stanisław do stolicy, aby raz jeszcze zapukać do łaski królewskiej w tej samej sprawie, która tyle razy przez pośredników wnoszona, chybiała« 5.).

Dnia 31. października, otrzymawszy audyencyę u królowej Maryi Ludwiki, przedłożył jej list wierzytelny, pełen uległości i pokory i zapewnił ustnie, że ojciec przyjmie wszelkie warunki, które mu królowa zechce podyktować. Nie na wiele jednak przydały się prośby synowskie oraz instancje wniesione za Marszałkiem przez pojedyncze poselstwa od kilku sejmików. Na dworze zapanował duch opozycyi. Nie znalazł też starosta spiski poparcia w senacie, który »zamiast coby miał pośredniczyć, oniemiał.«

»Sprawa już na orzech przychodzi« — pisze w liście do ojca d. 30/XI 1664 r. — bo król oświadczył, »że sędzić będzie nie swoją, ale Rzeczypospolitej sprawę«. Jużto tu, jako mogę dociec, nie Buława tylko, ale i Laska i Kraków i Wieliczka na placu.« Dlatego, lubo dzień przedtem radził, by buławę oddać, teraz sędzi, że uczynić tego nie trzeba, boby więcej ustępstw żądano, a przynajmniej nie należy się zdradzić, że się jest gotowym złożyć godność hetmańską. Sam oświadczył już królowej, że ojciec buławy nie złoży. Radzi ojcu, że jeżeli chce dalej prowadzić układy, to niech da pełnomocnictwo pisemne kilku pośrednikom i to każdemu z osobna. Zresztą niech robi, co myśli, »a ja omnem fortunam aequamiter gotowem sequi, mając w sprawiedliwości boskiej nadzieję, że nie da nad cnotą złości praevalere« 6.).

Jerzy stosownie do tych wskazówek syna, przysłał w pierwszych dniach grudnia do Warszawy karmelitę, który u Lumbrés'a wyjednał, że królowa zgodziła się na układy z czterema pełnomocnikami Hetmana, w liczbie których znajdował się i syn jego najstarszy Stanisław 4.). Upelnomocnienie nadeszło jednak zapóźno i nie można było przeszkodzić rozpoczęciu się sądu, 7.) który toczył się w obecności króla. Ponieważ ze strony pozwanego nikt się nie stawił, na wniosek Instygatora W. K. Jana Tańskiego, Hetman uległ kondemnacji przez kontumacyę. Jednak staraniom syna Stanisława udało się wyrobić, że termin z 7. grudnia przedłużono do 9. tegoż miesiąca, którego to dnia sprawa Jerzego po raz drugi wywołaną została.

Za stronę pozwaną stanął przed sądem Stanisław Lubomirski, 4.) któremu wreszcie upelnomocnienie nadeszło, i otrzymał głos, chciał pospieszyć do stopni tronu, aby dla więk-

szego zapewne efektu stamtąd do króla i sędziów przemówić. Zawrócił go jednak z drogi kanclerz chłodną uwagą, że nie tam miejsce dla mowców. Z ławy więc obrońców starosta spiski, łzami zalany, słowami pełnymi żalu począł chwalić zasługi ojca, które nadspodziewanie taką odebrały nagrodę. Kończąc słowami pełnymi nadziei, że niewinność zwycięży, prosił, żeby przydano mu obrońców, na których po naradzie się zgodzono 7.). Ostatecznie, jak wiadomo, sąd sejmowy skazał Jerzego za zdradę kraju na utratę urzędów, infamię i banicyę.

Jerzy, który w chwili ogłoszenia wyroku znajdował się w Janowcu, udał się do Wrocławia, skąd przyjmowany i żegnany z honorami książęcymi wyruszył do syna Stanisława na Spiż i wydał z Lubowli 2. maja 1665. r. pismo do narodu 4.).

W dalszych przedsięwzięciach bylego hetmana starosta spiski brał czynny udział, znajdując się zawsze przy boku ojca. Kiedy Jerzy przeszedł Wisłę pod Mogiłą i na czele 5.000 ruszył pod Miechów, obok znakomitych wodzów znajdowali się dwaj jego synowie: Stanisław Herakliusz i Aleksander, którzy «jako świadomi ojcowskiego losu... z nieugiętym umysłem» 4.) przy nim do końca stać byli gotowi. Brali też czynny udział we wszystkich tych wojennych pochodach i potyczkach, które skończyły się odparciem szturmujących Częstochowę Litwinów i roz biciem ich nad Wartą.

Wtedy z polecenia ojca spieszy Stanisław do Warszawy do królowej, która przyjmuje go bardzo życzliwie, a odprawiając rychło z odpowiedzią, przestrzega przed zasadzkami, których należy mu unikać, jeżeli nie chce się dostać w ręce nieprzyjaciół. Idąc za radą królowej, w przebraniu i nakładając drogi, by ujść niebezpieczeństw, powraca do ojca 8.), który rozpoczyna negocyacye pokojowe z królem, chętnie ku temu się skłaniającym, dzięki namowom wielu senatorów i listom królowej, przychylnie dla sprawy usposobionej przez starostę spiskiego 8.). Rokowania te doprowadzają do układu ustnego w Palczynie i sprawa z pola bitwy przenosi się do Rady senatu. I znów były hetman na rzeczników swej sprawy wybiera brata Aleksandra i syna Stanisława 8.). Rokowania nie doprowadzają do zgody, a gdy na oręż zdano rozstrzygnięcie tego niby sporu, który naprawdę miecz kata powinien był przeciąć, rokosz od-

niósł pod Mątwanami zwycięstwo. I znów długie, niegodne rokowania, zakończone układem w Łęgowicach, mocą którego król zrzekł się swych planów, co do następcy po sobie, a rokoszantom amnetyę zapewnił. W obecności dwudziestu znakomitszych swoich zauszników, w których liczbie był i syn jego Stanisław 9.). Jerzy przeprosił wprawdzie króla, ale nie odrobił tego złego, jakiego dopuścił się względem Ojczyzny, wnosząc w jej gmach burzami ościennymi skolatany wojny domowej pożogę.

Gdy ojciec, oczekując na mający się zebrać sejm, wyjechał do Wrocławia, Stanisław udał się jako zakładnik i rzecznicz spraw ojcowskiej do Warszawy 9.). Tymczasem nim sejm się zebrał, dnia 31. stycznia 1667. r. Jerzy Lubomirski rażony atakiem apoplektycznym w Wrocławiu życie zakończył.

Umarł wielki rokoszanin, wstąpiła do grobu groźna postać oligarchy, duch niesforny i tajemniczy, o którym przypuszczać można jedynie, że śnił o roli polskiego Kromwella, ale nie wiadomo, czy do odegrania jej zdolności czy odwagi mu zabrakło. A jak zostawiał dziedziców swych dóbr olbrzymich, tak też zostawiał spadkobierców swego niesfornego ducha: opętał serca swych synów panowania obłudem.

Najstarszy z nich, Stanisław Herakliusz, który w chwili zgonu ojca bawił w Inflantach 10.), pierwszy paść miał tego obłędu ofiarą. Brał po ojcu oprócz większej niż magnackiej fortuny, groźne dla panujących imię, bo popularne u szlachty, wielką dumę rodową, tytuł udzielnego księcia Rzeszy i liczne stosunki z zagranicznymi panującymi; a choć nie miał wojennego talentu ojca, za to przewyższał go zdolnościami dyplomatycznymi, kształconymi już od wczesnej młodości, która zbiegła mu wśród intryg dworu i knowań królewiat. Dotąd był tylko ojca powiernikiem i prawą jego ręką. Z chwilą jego śmierci miał stać się jego niesławy mścicielem, a opiekunem i stróżem tak świetnego, choć nowego, Lubomirskich domu. Zdjąć z imienia ojca infamię — było obowiązkiem syna; nowym imię okryć splendorem — to tylko spleta długu względem całego rodu.

Wprzód jednak, nim zobaczymy, jak do spełnienia tego trudnego choć ponętnego zadania przystąpił, rozpatrzeć nam trzeba treść jego pisma, które właśnie w tych czasach powstało.

W r. 1688 ukazało się w Warszawie dziełko pod tytułem: *Mirobulii Tassalinii Adverbiorum moralium sive de Virtute et Fortuna libellus*. Dziełko to ozdobione jest szesnastoma sztychami Tilmana Gameren'a, z których pierwszy ma być ilustracją tytułu, każdy zaś z następnych ilustracją tyłuż rozdziałów książeczki. A książeczka to bardzo ciekawa: ilustrowana rozprawka filozoficzna o cnocie i fortunie.

Wydawca w przedmowie powiada, że jest to młodzieńcze dzieło wielkiego senatora, którego nazwisko podano zgodnie z panującą podówczas modą «anagrammatice». Janocki 11.) oznacza dokładnie czas jego powstania — r. 1666. Że Stanisław Herakliusz Lubomirski jest tego dziełka autorem, nie ulega najmniejszej wątpliwości. Z głosek wyrazów: *Mirobulii Tassalinii*, uporządkowanych «anagrammatice», otrzymujemy: Stanisłai Lubomirii. Że jest to praca umysłu młodego — autor miał lat 24 — i niewyrobnego, świadczy o tem i forma i treść sama. A pomimo tej treści blahej i słabej formy dziełko cieszyć się musiało poczytnością, jeżeli w stosunkowo krótkim czasie (między r. 1688. a 1718.) doczekało się czterech wydań łacińskich i jednego polskiego przekładu. Poczytność nie zawsze jest miarą wartości autora, lecz bezwarunkowo jest ona doskonałą miarą smaku, stopnia i jakości inteligencyi danego społeczeństwa. Z tego też względu, że poznawszy tę tak poczytną książeczkę, poznamy lepiej i stan umysłów ówczesnego pokolenia, oraz, że jest ona pierwszym dziełem tego pisarza, któremu współcześni imię «polskiego Salamona» nadali, trzeba nam rozpatrzeć jej treść szczegółowo.

Cała rozprawka, złożona z piętnastu krótkich rozdziałów t. zw. adverbiiów, poświęcona jest rozważaniu pytania, co właściwie może człowiekowi zapewnić szczęście: cnota czy fortuna? Obie odgrywają w życiu ludzkim bardzo ważną rolę. Której z nich autor przyzna pierwszeństwo, nietrudno odgadnąć. Ciekawszem jest, że cnoty u niego najwyższym wyrazem jest rozum, umysł doskonały, który szczęście widzi w zupełnem wyrzeczeniu się szczęścia. Do takiego zaś zrzeczenia się i abnegacyi doprowadziło go pojęcie istoty ludzkiej i ludzkiego życia. Człowiek bowiem jest to «istota biedna, nieszczęśliwa, niewolnik grzechu i najpewniejsza zdobycz śmierci», stąd życie jego

jest czemś niezmiernie przykrem i niepewnem. Chwila urodzin jest zarazem pierwszym krokiem do śmierci. Wszystko, za czem się ugania, jak sława, bogactwa, zaszczyty, wszystko to niepewne i zmienne. A jednak właśnie do tych rzeczy niepewnych człowiek ma jakiś nieprzewyciężony pociąg, niepomny celu życia, a tym jest: «żyć dobrze» (Adverb. I.).

Ponieważ zaś kto ludzkimi rzeczami się bawi, od niebieskich się oddala, ponieważ Wieczna Myśl w umyśle człowieka panowanie swe założyła i zamknęła w nim jakiś promień bóstwa, przeto kto żyć dobrze pragnie, niech strzeże się ciała, a cały odda się życiu umysłowemu.

W wolnym bowiem umyśle tkwi wolność prawdziwa i szczęśliwość i dobro wszelakie. Duch daje człowiekowi nieśmiertelność i zbliża go do Boga. Umysł zaś ćwiczy się przez sprawiedliwość, pobożność, pokorę, darowanie uraz, oraz przez pogardę wszystkiego tego, co się z zewnątrz człowieka dzieje, bo ta pogarda dla pobudek zewnętrznych prowadzi do lekceważenia tak niebezpieczeństw, jak i samej śmierci (Adver. II.).

Kto tedy chce udoskonalić swą duszę, a temsamem żyć dobrze, niechże myśl swą całą pogrąży w Bogu i z Nim się zespoli.

Duch bowiem od Boga pochodzi. Bóg zaś jest duchem nieśmiertelnym, myślą świętą i wieczną, mądrością, a tak jest i światła i najwyższego dobra i wszechżycia początkiem. Dobro — jest łaską, zło — karą i «dopuszczeniem».

Że zaś początek dokonywa dzieła, a Bóg jest wszechrzeczy początkiem, więc poczynać od Boga, jest to zapewnić dziełu swemu doskonałość (perfectio.) (Adverb. III.).

Zapewniwszy sobie dobry dzieła początek, potrzeba je obwarować słusznością i sprawiedliwością. Sprawiedliwość jest fundamentem świata. Ona reguluje stosunki ludzkie, ona cnót strzeże, ona jest «lampą ludzkiej światłości; przez nią bowiem Myśl wieczna ciemności naszego człowieczeństwa bada, rządzi i karze». Doskonała zatem sprawiedliwość na tem polega, żeby nie takiego nie postanawiać ani żadnego takiego nie uchwalać prawa, któreby Bogu a temsamem i cnocie było przeciwne (Adverb. IV.).

Kto sprawiedliwość ukocha, ten będzie mężnym, gdyż nie

nie zdola go odstraszyć od miłości prawdy. Prawda uwolni umysł jego od wszelkich namiętności cielesnych, a obdarzy go czystością i prostotą, z których płynie to męstwo prawdziwe, które nie ulęknie się nawet «piorunów i nawałnic», ale mocne, stateczne i nieodmienne bronić będzie cnoty i prawdy (Adverb. V.).

Mogą jednak przyjść takie opressye, że człowiek słabego serca uledez im może. Śmierć najdroższych, utrata majątku, oszczerstwo, jednym słowem wszystko to, co nędzą życia się zowie, pocznie wstrząsać podwalinami duchowego gmachu. Czyż więc uledez i oddać się rozpaczycy? Nie! Owszem, czoło im stawic i umysł pogodny zachować, pomnąc, że wszystkie nieszczęścia są to rzeczy przemijające i «godne wzgardzenia», że «tylko jeden umysł jest nieśmiertelny, który ani umrzeć, ani zginąć nie może», że «pozostaje człowiekowi cnota, nauka, dowcip, dobre obyczaje i roztropność», które są największemi bogactwami życia. By te zaś zachować, wystarczy mieć zawsze umysł pogodny i jednostajny (Adverb. VI.).

Gdy zaś pogody umysłu zabraknie, rychło człowiek ulegnie namiętnościom i, choć na zewnątrz wyda się Cyklopem, wewnątrz będzie tylko Pimejczykiem. A przecież o nic innego nie powinno mu się rozchodzić jak o to, by swych prawdziwych nieprzyjaciół zwyciężyć t. j. poskromić swe namiętności, a wtedy odniesie nad sobą zwycięstwo, nad które nie masz nic chwalebniejszego.

Do zwycięstwa tego powiedzie go umiarkowanie, które rychło nałoży wędzidło na jego pasyc i porywy. Ono nauczy go słuchać siebie samego, a kto umie być sobie posłusznym, łatwo potrafi rozkazywać drugim (Adverb.). VII.) i pójdzie śmiało przez «mroki życia», jeżeli «światłem» wśród nich będzie mu roztropność. Ona sama jedna jest «błogosławiona i czysta, od wszelakiej omylności i oszukania wolna, ona sama cnot mistrzyni». Ta zaś roztropność jest «pewna i czysta», która każdą rzecz umie poznać, z pośród wielu wybrać najlepszą, rozróżnić między złem i dobrem i ochronić swe dobro przed niebezpieczeństwem. Jest to więc mądrość praktyczna, w życiu bez wątpienia bardzo potrzebna. Wśród cnot jest ona «najjaśniejszem i nieporównanem światłem» (Adverb. VIII.).

Oprócz tych cnót, które stanowią obronną twierdzę prawdziwie doskonałego umysłu, są i inne, które są jego ozdobą.

Pierwszą jest «ugruntowana na rozsądku laskawość i łagodność», które już ze swej natury przeciwne gniewowi i mściwości. Łaskawość i łagodność jedną serca ludzi; gniew i mściwość je odstręczają.

Boga z dobrodziejstw poznajemy: kto więc chce Boga godnie naśladować, powinien swych nieprzyjaciół zwyciężać dobrodziejstwami (Adverb. IX.), a wtedy będzie miał dobre imię u ludzi, nad które nic nie jest droższem człowiekowi. Że zaś «kiedy najmniej o sobie się trzyma», wtedy się jest największym, więc trzeba ukochać skromność a wzgardzić pychą, tą matką zdrożności i fałszywego o sobie mniemania (Adverb. X.).

Łaskawość czynna — to hojność, którą należy odróżnić od rozrzutności. Ponieważ człowiek jest «podskarbitym królewskim i w tych bogactwach, któremi mu dano się cieszyć, inni mają także część swoją», więc powinien ich hojnie udzielać tym, którzy tego są godni, t. j. cnotliwym i prawdziwie potrzebującym. I pomiędzy tymi ostatnimi rozróżnić należy t. j. dawać tym, którzy potrafią być wdzięcznymi, wzięwszy sobie za godło, że obfitość dostatku służyć powinna: «Potrzebie i Cnocie» (Adverb. XI.).

By zaś te cnoty wydały owoc, potrzeba jeszcze stałości, która czyni ludzkie w jeden łańcuch skuje. Człowiek bowiem stwarza dzieło, człowieka kształtuje cnota, a cnotę udoskonala stałość. Stałym zaś powinno się być: Bogu w wierze i miłości, najbliższym w dobrej i złej doli, sobie w czynach i pragnieniach. By zaś zasłużyć sobie na miano doskonałego męża, nie należy nigdy złego bronić upornie, wszystkiego zaś dobrego bronić należy statecznie (Adverb. XII.).

Stałym będziesz, jeżeli do cnót poprzednich dodasz cierpliwość, «która jest drabiną chwały, tarczą przeciwności, klęską nieprzyjaciół, pieczęcią cnót i doskonałości ludzkich». Jest to cnota najtrudniejsza, bo «twardy łańcuch złego tak okrutnie zewsząd nas ściska», że rychło mimo cnót wszystkich człowiekby uległ losom przeciwnym, gdyby cierpliwości mu zbrakło (Adverb. XIII.).

Ale oprócz trosk i niedoli jest jeszcze szczęście, fortuna

niepewna, co serca nęci ku sobie. Przeciw niej znajdziesz obronę w roztropności, która poucza, że losu uśmiechy niepewne, że choć do «bram pałacu fortuny złota nadzieja na kwiatami strojonej oparta kotwicy» zaprasza, to przecież zawierzyć jej się nie godzi, bo «okrutna ona dla dobrych» i żelaznem berłem tyranizuje swoich poddanych, że «lepsza zawsze jest nizka z cnotą chata, niż wysoki z fortuną pałac» (Adverb. XIV.). Bo fortuna do zaszczytów i honorów prowadzi, a te, choć na pozór świetne, niosą z sobą trosk i cierpień bez liku. Honory rodzą próżność, która oddala od prawdziwego poznania najwyższego dobra. Im wyżej człowiek się wzniesie, tem bliższym jest upadku i zguby, a przykładów dość się znajdzie w dziejach, gdzie cały szereg władców potężnych nieszczęsną skończył śmiercią. «Nie berła bowiem ani purpury ani korony czynią człowieka królem, ale cnota. I wszelka władza cnotcie nie królestwu służy i ten jest cesarzem, kto sobie królestwa swoje daje, a cnota koronę. Jednem słowem: Umysł doskonały — to prawdziwe królestwo» (Adverb. XV.).

A w słowach tych słyzy się echo innej wielkiej filozofii, którą do doskonałości doprowadził świat starożytny i w imię której kładł się do grobu z godną siebie powagą. To stoicyzm, który w bogatym umyśle L. Anneusa Seneki znalazł swego znakomitego rzecznika. I ta pogarda dla pobudek zewnętrznych, które mogą z równowagi wyprowadzić umysł, i to wieczne dążenie do doskonałości za cenę dóbr tego świata, i to biadanie nad nędzą życia ludzkiego, jak znów z drugiej strony dążenie do bogactw, bo one dają człowiekowi możliwość do czynów dobrych, chęć zdobycia rozgłosu — wszystko to znajdzie się już w dziełach L. Anneusa Seneki, tylko wyłożone daleko obszerniej, choć często z równą niekonsekwencyą jak u Lubomirskiego¹⁾. Pominąwszy jednak olbrzymią różnicę uzdolnień tych dwóch ludzi, jak niemniej i różnicę kultur, które ich wychowały, przyznać musimy, że daleko bardziej niekonsekwentnym był Lubo-

¹⁾ Są ustępy, które są tylko prostem powtórzeniem zdań rzymskiego filozofa, np. Adv. XI. określenie hojności porów. Seneka: De vita beata 23, 24; Adverb. IX. opis rozgniewanego człowieka jest powtórzeniem takiegoż opisu u Seneki: De ira I. Pomijam t. zw. loci communes ze starożytnych pisarzy, które obficie są rozsiane po całym dziełku Lubomirskiego.

mirski. Biadał Seneka nad nędzą życia; ależ dla niego ze śmiercią wszystko się kończyło, bo w nieśmiertelność duszy zwątpił. Lubomirski wierzył w nieśmiertelność duszy, w czynny współudział Boga z człowiekiem, a przecież ta wiara nie obroniła go od tego, niech mi tak wolno będzie powiedzieć, «pessynizmu», jaki widnieje z każdej karty jego dzieła. Z trudem i mazurem zbudował ów tajemniczy gmach doskonałości ducha ludzkiego, na zrębie wiary w Boga wznosił z cnot jednych gmachu tego mury i sklepienia, z drugich porobił ozdoby, a na ołtarzu postawił doskonały umysł ludzki. Istnienie jego jednak uczynił zależnem od istnienia wszystkich tych cnot niższych i wyższych. A że zaś żadnej z nich osiąść nie można bez doskonałości umysłu, nie dziwnego, że logicznym tych przesłanek wnioskiem musiała być owa smutna wiara, że człowiek, lubo zna cel życia swego, swe przeznaczenie, celu tego nigdy nie osiągnie, dzięki przyrodzonej niedoskonałości swej natury. To znów przeświadczenie, jak z jednej strony miało stać się dla niego punktem wyjścia dla wszystkich jego rozmyślań i dociekań polityczno-moralnych, tak z drugiej zrodziło w duszy jego naturalnym rzeczą porządkiem owo błędne koło myśli, z którego już nigdy wyrwać się nie potrafił, a którego środkiem stała się niewiara w istnienie jakiegokolwiek porządku i uczciwości w świecie ducha.

A przecież dziełko to, w konsekwencyi swojej tak smutne, tak wielką cieszyło się poczytnością. To też pada od niego ponury cień na to pokolenie, które, choć obdarzone jeszcze olbrzymią siłą muszkulów, już rychło bić się zapomni, a z którego mózgu znikająca powoli wszelka zdolność do samodzielnego i twórczego myślenia. Duch tego społeczeństwa, jak wszystko, co żyje, musi czuć głód i szukać do jego zaspokojenia pokarmu, czuł straszny głód myśli, a nie mając świeżego, zdrowego ziarna, żuł lekkie plewy literackiego omłotu.

Ale gdzież u autora szukać źródła tego smutnego na życie ludzkie poglądu?

Pomnijmy, że dziełko to zostało wydane w r. 1688, jednak napisane było lat 22 temu, t. j. w chwili, kiedy rozgrywał się ostatni akt rokoszu. Nie powstało ono z pewnością wśród wrzawy wojennych pochodów, ale pod koniec r. 1666, kiedy Stanisław

po układzie w Łęgowicach udał się do Warszawy, by tu popierać na mającym się zebrać sejmie sprawę rehabilitacji ojca. Po sześćcioletniej burzy nadeszło kilka miesięcy spokoju, w czasie którego starosta spiski mógł się oddać ulubionemu swemu zajęciu — pracy literackiej. Ostatnie lata, które bądź co bądź zachwiały podwalinami rodzinnego domu, niemało musiały się przyczynić do wyrobienia poglądów na świat i życie u początkującego autora. Widział, jak długo gwiazda szczęścia przyświecała jego dziadowi i ojcu, wierzył w cnotę swego rodzica, wierzył w jego sprawę i tej sprawie służył, aż nagle gwiazda szczęścia poczęła blednąć, odwróciło się koło fortuny i zwycięski marszałek wraz z synem ukorzyć się musiał przed majestatem królewskim. Ta igraszka fortuny kazała mu o niej myśleć i malować życie w czarnych kolorach. Mógł w rozmyślaniu znaleźć ducha pogody i lekarstwo na rany ręką losu zadane, ale przeciwne to było rodzajowi jego umysłu, który z natury sceptyczny i zimny, pomimo wielkiej, pozornej logiki nie był dość konsekwentnym, nie wiele dbającym o zgodę serca i rozumu. Te wrodzone jego umysłu własności poparte dość rozległym, choć nie zbyt gruntownym odczytaniem w starożytnych piśmiarzach, nadały jego myślom ten dziwny, niby zdrowy a przecież w gruncie rzeczy chory kierunek, a na pierwszym jego dziełku, pod względem formy bardzo nieszczególnem, wycisnęły piętno zwątpienia i abnegacyi. Wychowany przytem w domu, gdzie tak często słowa czynom kłamały, gdzie zbrodnia stale od lat kilku gościła, stracił powoli ten prosty, ale zdrowy zmysł moralny, który bez filozofii umie żyć uczciwie i kochać szczerze prawdę. Natomiast wyrobił się w nim wielki zmysł praktyczny, owa «rozumna roztropność», która nauczyła go z każdej okoliczności korzystać i wśród chwilowych niepowodzeń, a nawet klęsk rodzinnych, zachować «umysł pogodny» i pożądlivem poglądującym okiem ku «pałacowi fortuny», do bram których «złota nadzieja» chciwe bogactw i sławy serce wabiła.



ŹRÓDŁA.

- 1.) Niesiecki K.: Herbarz polski wyd. Bobrowicza. T. VI., str. 162—3.
 - 2.) Dziennik Warszawski r. 1852, Nr. 214.
 - 3.) 5.) Czermak Wiktor: Sprawa Lubomirskiego: Ateneum r. 1885., t. IV., str. 286—7.
 - 7.) » » Spr. Lub. At. r. 1886., t. I., str. 98., 107.
 - 10.) » » Koniec Lubom. At. 1893., adnot. do str. 338.
 - 4.) Kochowski Wesp.: Climacter III., l. III., p. 153., 155., 156., 182.
 - 8.) » » » III., l. IV., p. 198—9., 201., 211.
 - 9.) » » » III., l. V., p. 250.
 - 6.) Kluczycki Fran.: Pisma do wieku i spraw Jana Sobieskiego. T. I., str. 232—3.
 - 11.) Ianociana III., p. 387.
-

CZEŚĆ URZĘDOWA.

I.

GRONO NAUCZYCIELSKIE

przy końcu roku szkolnego 1900/1901.

1. Soltysik Tomasz, c. k. radca szkolny i dyrektor, honorowy członek Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych, członek Rady szkolnej okręgowej, uczył propedeut. filozof. w kl. VIIa+b, tygodniowo godzin 4.
2. Bylicki Franciszek, dr. fil., profesor VIII. rangi, członek Komisyi antropologicznej Akademii Umiejętności w Krakowie, członek honorowy Stowarzyszenia reformy muzyki kościelnej i Towarzystwa śpiewackiego »Lutnia« w Krakowie, uczył języka niemieckiego w kl. VIa+b, geografii i historii w kl. IV, VIIb, VIIIb, tygodniowo godzin 18.
3. Bystron Jan, dr. fil., profesor VIII. rangi, członek-korespondent Akademii Umiejętności w Krakowie, przez cały rok był na urlopie.
4. Dziurzyński Jan, profesor VIII. rangi, zawiadowca gabinetu fizykalnego, gospodarz kl. VIIIA, uczył matematyki w kl. VIIa+b, VIIIA, fizyki w kl. VIIa+b, VIIIA, tygodniowo godzin 17.
5. Gustawicz Bronisław, profesor VIII. rangi, członek Komisyi fizyograficznej i antropologicznej Akademii Umiejętności w Krakowie, Towarzystwa ludoznawczego i politechnicznego we Lwowie, członek honorowy galicyjskiego Towarzystwa ochrony zwierząt we Lwowie, zawiadowca

- biblioteki polskiej dla młodzieży, uczył matematyki w kl. Va+b, VIa+b, VIIIb, fizyki w kl. VIIIb, tygodniowo godzin 19.
6. Kosiński Władysław, dr. fil., profesor VII. rangi, członek Komisji antropologicznej i językowej Akademii Umiejętności w Krakowie, zawiadowca biblioteki dla nauczycieli, gospodarz kl. VIIa, uczył jęz. łacińskiego w kl. VIa, VIIa, VIIIa, tygodniowo godzin 16.
 7. Kurpiel Antoni, dr. fil., profesor, gospodarz kl. Va, uczył jęz. polskiego w kl. VIa+b, VIIIb, niemieckiego w kl. Va+b, tygodniowo godzin 17.
 8. Maziarski Wincenty, profesor VIII. rangi, gospodarz kl. VIb, uczył jęz. łacińskiego w kl. Va, VIb, VIIIb, tygodniowo godzin 17.
 9. Opuszyński Karol, dr. fil., profesor, zawiadowca niemieckiej biblioteki dla młodzieży, gospodarz kl. VIIIb, uczył języka niemieckiego w kl. VIIa+b, VIIIa+b, tygodniowo godzin 16.
 10. Pawlikowski Jan, dr. fil., profesor, gospodarz kl. Vb, uczył jęz. łacińskiego w kl. Vb, greckiego w kl. Vb, VIb, tygodniowo godzin 16.
 11. Przybylski Józef, profesor VIII. rangi, zawiadowca gabinetu historii naturalnej, uczył historii naturalnej w kl. Ia, IIa+b, IIIa+b, Va+b, VIa+b, tygodniowo godzin 18.
 12. Ks. Puszet Stanisław, profesor VII. rangi, uczył religii w kl. Va+b, VIa+b, VIIa+b, VIIIa+b, tygodniowo godzin 16 i miewał po dwie egzorty.
 13. Schmidt Wiktor, profesor, zawiadowca gabinetu archeologicznego, gospodarz kl. IV, uczył jęz. łacińskiego w kl. IV, greckiego w kl. VIIa+b, niemieckiego w kl. IV, tygodniowo godzin 18.
 14. Soswiński Antoni, profesor VIII. rangi, był od 1. października na urlopie.
 15. Stroka Wincenty, profesor VIII. rangi, przez cały rok był na urlopie.
 16. Szarlowski Alojzy, c. k. radca szkolny, profesor VII. rangi, zawiadowca zbiorów geograficzno-historycznych, członek Komisji historycznej Akademii Umiejętności w Krakowie i Towarzystwa historycznego we Lwowie, uczył

geografii i historii w kl. Va, VIa+b, VIIa, VIIIa, tygodniowo godzin 17.

17. Winkowski Józef, profesor VII. rangi, gospodarz kl. VIIIb, uczył jęz. łacińskiego w kl. VIIIb, greckiego w kl. VIIIa+b, tygodniowo godzin 15.
18. Tokarski Maryan, dr. wszech nauk lekarskich, nauczyciel, uczył gimnastyki w kl. Ia+b, IIa+b, IIIa+b, IV, Va+b, VIa+b, tygodniowo godzin 22.
19. Bochniewicz Józef, zastępca nauczyciela, gospodarz kl. Ib, uczył jęz. łacińskiego w kl. Ib, IIb, polskiego w kl. Ib, tygodniowo godzin 19.
20. Dobrzycki Stanisław, dr. fil., zastępca nauczyciela, członek Komisji językowej Akademii Umiejętności w Krakowie, gospodarz kl. IIIb, uczył jęz. łacińskiego w kl. IIIb, greckiego w kl. IIIb, polskiego w kl. IIIb, tygodniowo godzin 14.
21. Gawor Józef, zastępca nauczyciela, gospodarz kl. IIIa, uczył jęz. łacińskiego w kl. IIIa, greckiego w kl. IIIa, polskiego w kl. IIIa, niemieckiego w kl. IIIa, tygodniowo godzin 18.
22. Koprowicz Stanisław, zastępca nauczyciela, gospodarz kl. IIb, uczył jęz. polskiego w kl. VIIa+b, VIIIa, niemieckiego w kl. IIb, propedeut. filozof. w kl. VIIIa+b, tygodniowo godzin 18.
23. Ks. Kulinowski Józef, dr. św. teologii, zastępca nauczyciela, uczył religii w kl. Ia+b, IIa+b, IIIa+b, IV, tygodniowo godzin 14.
24. Lewek Edward, zastępca nauczyciela, gospodarz kl. VIa, uczył jęz. greckiego w kl. IV, Va, VIa, polskiego w kl. IV, tygodniowo godzin 17.
25. Morawiecki Stefan, zastępca nauczyciela, gospodarz kl. IIa, uczył jęz. łacińskiego w kl. IIa, polskiego w kl. IIa+b, Va+b, tygodniowo godzin 20.
26. Ordyński Ryszard, zastępca nauczyciela, uczył jęz. niemieckiego w kl. Ia+b, IIa, IIIb, tygodniowo godzin 21.
27. Przychocki Eugeniusz, zastępca nauczyciela, uczył geografii i historii w kl. Ia, IIa+b, IIIa+b, Vb, tygodniowo godzin 20.

28. Stach Jan, zastępca nauczyciela, gospodarz kl. Ia, uczył jęz. łacińskiego w kl. Ia, polskiego w kl. Ia, geografii w kl. Ib, matematyki w kl. Ib, IIa, historii naturalnej w kl. Ib, tygodniowo godzin 22.
29. Tobieczyk Kazimierz, zastępca nauczyciela, zawiadowca biblioteki pomocy koleżeńskiej, uczył matematyki w kl. Ia, IIb, IIIa+b, IV, fizyki w kl. IV, tygodniowo godzin 18.
-
- Dr. Künstlinger Dawid uczył religii mojżeszowej, tygodniowo godzin 8.
-

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. Bylicki Franciszek, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w I. półroczu w kl. IV, VIIb i VIIIb, tygodniowo godzin 3; w II. półroczu w kl. IV i VIIb, tygodniowo godzin 2.
2. Koprowicz Stanisław, j. w., uczył w II. półroczu kaligrafii w 2 oddziałach, tygodniowo godzin 2.
3. Łepki Bohdan, zastępca nauczyciela c. k. gimnazjum św. Jacka w Krakowie, uczył języka ruskiego w 3 oddziałach, tygodniowo godzin 6.
4. Nennel Henryk, pryw. naucz. stenografii, uczył stenografii w 2 oddziałach, tygodniowo godzin 2.
5. Niepielski Stanisław, pryw. naucz. śpiewu, uczył śpiewu w 2 oddziałach, tygodniowo godzin 4.
6. Pocięcha Michał, artysta malarz, uczył rysunków w 3 oddziałach, tygodniowo godzin 6.
7. Przychocki Eugeniusz, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w II. półroczu w kl. IIIa+b, tygodniowo godzin 2.
8. Pytel Franciszek, zastępca nauczyciela, uczył historii kraju rodzinnego w I. półroczu w kl. IIIa+b, tygodniowo godzin 2; kaligrafii w 2 oddziałach, tygodniowo godzin 2.
9. Szarlowski Alojzy, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w I. półroczu w kl. VIIa i VIIIa, tygodniowo godzin 2; w II. półroczu w kl. VIa+b i VIIa, tygodniowo godzin 3.

10. Tellier Gustaw, pryw. naucz. jęz. francuskiego, uczył języka francuskiego w 3 oddziałach, tygodniowo godzin 6.
 11. Tokarski Maryan, j. w., uczył gimnastyki w klasach VII i VIII, tygodniowo godzin 2.
-

Zmiany w gronie nauczycielskiem w ciągu roku szkolnego 1900/1901.

1. Rozporz. z dnia 13. lipca 1900 l. 15335 poruczyła Wys. c. k. Rada szk. kr. naukę stenografii w tutejszym zakładzie Henrykowi Nennelowi.
2. Reskryptem z dnia 14. czerwca 1900 l. 12443 nadał J. E. Pan Minister W. i O. profesorowi c. k. gimnazyum w Podgórzu drowi Janowi Pawlikowskiemu i profesorowi c. k. gimnazyum w Bochni Wiktorowi Schmidtowi posadę nauczyciela w tutejszym zakładzie, a tutejszego zastępcę nauczyciela Franciszka Tyczkę zamianował rzeczywistym nauczycielem c. k. gimnazyum w Bochni (Pr. R. s. kr. z dnia 14. lipca 1900 l. 470).
3. Rozporz. z dnia 25. lipca 1900 l. 17606 przeniosła Wys. c. k. Rada szk. kr. zastępców nauczycieli Andrzeja Stopkę i Adama Zassowskiego w tym samym charakterze do c. k. gimnazyum w Podgórzu, Adama Wolka do c. k. gimnazyum w Nowym Sączu, a zastępców nauczycieli Kazimierza Ożoga z c. k. gimn. św. Jacka w Krakowie i Eugeniusza Przychockiego z c. k. gimn. w Wadowicach w tym samym charakterze do tutejszego zakładu.
4. Rozporz. z d. 27. sierpnia 1900 l. 14100 zamianowała Wys. c. k. Rada szk. kr. kandydata stanu nauczycielskiego Jana Stacha zastępcą nauczyciela w tutejszym zakładzie.
5. Rozporz. z dnia 27. sierpnia 1900 l. 15812 zamianowała Wys. c. k. Rada szk. kr. kandydata stanu nauczycielskiego Józefa Gawora zastępcą nauczyciela w tutejszym zakładzie.
6. Rozporz. z dnia 6. września 1900 l. 19939 przeniosła Wys. c. k. Rada szk. kr. zastępcę nauczyciela Juliana Furkę w tym samym charakterze do c. k. szkoły realnej w Krakowie, a zastępcę nauczyciela Stanisława Koprowicza z c. k. gimnazyum w Podgórzu do tutejszego zakładu.

7. Rozporz. z dnia 27. grudnia 1900 l. 34524 uwolniła Wys. c. k. Rada szk. kr. zastępcę nauczyciela Józefa Ożoga od obowiązków nauczycielskich z końcem stycznia 1901.
8. Rozporz. z d. 15. stycznia 1901 l. 34592 zamianowała Wys. c. k. Rada szk. kr. kandydata stann uuczycielskiego Ryszarda Ordyńskiego zastępcą nauczyciela w tutejszym zakładzie.
9. Rozporz. z dnia 15. stycznia 1901 l. 1204 przeniosła Wys. c. k. Rada szk. kr. zastępcę nauczyciela Franciszka Pytla w tym samym charakterze do c. k. gimnazjum w Tarnowie.
10. Rozporz. z dnia 15. stycznia 1901 l. 1203 przeniosła Wys. c. k. Rada szk. kr. zastępcę nauczyciela Józefa Bochniewicza z c. k. gimnazjum w Tarnowie w tym samym charakterze do tutejszego zakładu.

Rozporz. z dnia 18. lipca 1900 l. 16044 udzieliła Wys. c. k. Rada szk. kr. profesorowi drowi Antoniemu Kurpielowi urlopu na miesiąc wrzesień 1900.

Reskr. z dnia 26. lipca 1900 l. 21444 udzielił J. E. Pan Minister W. i O. choremu profesorowi drowi Janowi Bystroniowi urlopu na przeciąg pierwszego półrocza (R. szk. kr. z dnia 29. sierpnia 1900 l. 21418), a reskr. z dnia 20. lutego 1901 l. 3946 także na przeciąg drugiego półrocza roku szk. 1900/1901 (R. szk. kr. z dnia 3. marca 1901 l. 6205).

Reskr. z dnia 28. lipca 1900 l. 21670 udzielił J. E. Pan Minister W. i O. choremu profesorowi Wincentemu Stroce urlopu na przeciąg pierwszego półrocza (R. szk. kr. z dnia 30. sierpnia 1900 l. 21756), a reskr. z dnia 20. lutego 1901 l. 4196 także na przeciąg drugiego półrocza roku szk. 1900/1901 (R. szk. kr. z dnia 18. marca 1901 l. 7094).

Reskr. z dnia 28. września 1900 l. 26773 udzielił J. E. Pan Minister W. i O. profesorowi Antoniemu Soswińskiemu urlopu od 1. października 1900 do końca roku szk. 1900/1901 celem ukończenia studyów teologicznych.

Reskr. z dnia 13. grudnia 1900 l. 12200 przyznał J. E. Pan Minister W. i O. profesorom Józefowi Winkowskiemu i ks. Stanisławowi Puszetowi rangę siódmą (Pr. R. szk. kr. z dnia 22. grudnia 1900 l. 742).

II.

Plan nauki w roku szkolnym 1900|1901.

A. Przedmioty obowiązkowe.

KLASA I a + b.

Religia, 2 godziny tygodniowo. Nauka wiary i obyczajów.

Język łaciński, 8 godzin tygodniowo. Nauka o formach prawidłowych, połączona z ćwiczeniami w tłumaczeniu z języka łacińskiego na polski i odwrotnie. Przygodna nauka o najważniejszych zasadach składni i stylistyki elementarnej. Uczenie się na pamięć krótkich zdań i dłuższych ustępów treści jednolitej. Ćwiczenia w ustnym używaniu języka łacińskiego. Od listopada co tydzień jedno zadanie szkolne.

Język polski, 3 godziny tygodniowo. **Gramatyka**: Elementarna nauka o zdaniu pojedynczym i składni zgody; odmiana imienia i słowa w głównych zarysach; najważniejsze zdania poboczne i znaki pisarskie. — **Czytanie wzorów** według wypisów, połączone z objaśnieniami rzeczowemi i językowemi. Zdawanie sprawy z ustępów przeczytanych i objaśnionych. — **Deklamacja**: Wygłaszanie z pamięci piękniejszych utworów poetycznych, niekiedy także ustępów prozaicznych. — **Wypracowania piśmienne** 4 na miesiąc. W I. półroczu dyktaty, systematycznie w ustępach ciągłej treści ułożone, a obejmujące ważniejsze zasady i prawa pisowni; w II. półroczu naprzemian ćwiczenia ortograficzne i wypracowania stylistyczne, zrazu tylko szkolne, pod koniec roku także domowe.

Język niemiecki, 6 godzin tygodniowo. Poprawne czytanie, uczenie się na pamięć wyrazów i zwrotów, reprodukcja czy-

tanych ustępów w formie odpowiedzi na pytania; retrowersya; rozmówki na tle ustępów wszechstronnie przerobionych. — Wyglaszanie z pamięci ustępów poetycznych i prozaicznych. — **G r a m a t y k a**: Regularna odmiana imienia i słowa; najważniejsze zasady składni zdania głównego i pobocznego. — Co tydzień z a d a n i e szkolne. Tematy: Ćwiczenia ortograficzne w formie dyktatów na podstawie ustępów przerobionych, pisanie z pamięci ustępów memorowanych, retrowersye.

Geografia, 3 godziny tygodniowo. Zasadnicze wyobrażenia geograficzne na podstawie poglądu. Dienne stanowisko słońca w różnych porach roku ze względu na budynek szkolny i mieszkalny; oryentowanie się w okolicy, na mapie i na globie. Opis i objaśnienie stosunków oświetlenia i ciepłoty w kraju rodzinnym w ciągu roku, o ile one bezpośrednio zawisły od długości dnia i wysokości słońca. Główne formy ładu i wody według ich rozmieszczenia na ziemi; położenie najznacniejszych państw i miast. Stałe ćwiczenia w czytaniu map, próby w rysowaniu najprostszych przedmiotów geograficznych.

Matematyka, 3 godziny tygodniowo. **A r y t m e t y k a**: Układ liczb dziesiątkowych. Rzymskie znaki liczb. Cztery główne działania liczbami, mianowanymi i niemianowanymi, całami i dziesiętnymi. Metryczny układ miar i wag. Nauka o liczbach wielorakich. Podzielność liczb i rozkład na czynniki pierwsze. Wspólna miara i wielokrotność. Elementarna nauka o ułamkach zwyczajnych. — **G e o m e t r y a** (w II półroczu): Zasadnicze pojęcia ilości przestrzennych. Linie proste, koło, kąt, linie równoległe. Najprostsze własności trójkąta. — Ćwiczenia domowe. W każdym okresie konferencyjnym jedno z a d a n i e szkolne.

Historia naturalna, 2 godziny tygodniowo. **Zoologia** (6 miesięcy): Zwierzęta ssące (30 gatunków); owady (20 gatunków). — **B o t a n i k a** (4 miesiące): Wiadomości wstępne i opis przedstawicieli rodzin jaskrowatych, krzyżowych, migdałowatych, różowatych, malinowatych, jabłkowatych, ślazowatych, psinkowatych, wargowych, liliowatych i palm,

z uwzględnieniem form pokrewnych, zwłaszcza uprawnych, pożytecznych i szkodliwych.

Gimnastyka, 2 godziny tygodniowo. Ćwiczenia rzędowe: Tworzenie rzędu i szeregu, obroty w miejscu i w pochodzie. — Ćwiczenia wolne i laskami drewnianymi: Ruchy ramion, nóg i tułowia, dwu- i czterotaktowe. — Ćwiczenia na przyrzędach: Ćwiczenia elementarne z wywijadłem długim. Skoki wolne. Zwieszenia i pochody na drabinie poziomej i skośnej, wstępowania na drabinie pionowej. Wspinania na linach. Zwieszenia, podpory, wołyże kuczne i okroczone na poręczach. Mocowania liną.

KLASA IIa + b.

Religia, 2 godziny tygodniowo. Dzieje starego Zakonu.

Język łaciński, 8 godzin tygodniowo. Uzupełnienie nauki o formach prawidłowych i nieodmiennych częściach mowy. Najważniejsze formy nieprawidłowe. Acc. i nom. c. infinitivo, part. coniunctum, abl. absolutus, gerundivum, coniug. periphrastica. Składnia najpospolitszych zdań pobocznych i stylistyka elementarna. Ćwiczenia ustne i memorowanie, jak w klasie I. Co miesiąc 3 zadania szkolne, 1 domowe.

Język polski, 3 godz. tygodniowo. Gramatyka: Powtórzenie i uzupełnienie nauki fleksyi, pisowni i interpunkcyi. Elementarna nauka o zdaniu złożonym. — Czytanie wzorów według wypisów i deklamacya jak w klasie I. — Wypracowania stylistyczne 3 na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne; zamiast szkolnych w miarę potrzeby także ćwiczenia ortograficzne.

Język niemiecki, 5 godzin tygodniowo. Zdawanie sprawy z treści czytanych ustępów na podstawie stosownych pytań; retrowersya; dłuższe rozmówki; uczenie się na pamięć wyrazów, zwrotów i całych ustępów. Powtórzenie odmiany regularnej i głównych zasad składni; poznanie najważniejszych wyjątków fleksyi. — Co tydzień wypracowanie piśmienne, z tych co miesiąc jedno domowe. Tematy jak w kl. I.; nadto tłómaczenie z języka polskiego i sprawozdanie z przerobionych ustępów w formie odpowiedzi na zadane pytania.

Historya i geografia, 4 godziny tygodniowo. *Historya*, 2 godziny na tydzień: Dzieje starożytne, zwłaszcza Grecyi i Rzymu sposobem biograficznym. — *Geografia*, 2 godziny na tydzień. Geografia fizyczna i polityczna Azyi i Afryki. Pogląd na oro- i hydrografię Europy. Szczegółowa geografia Europy południowej i zachodniej. Ćwiczenia w rysowaniu prostych szkiców kartograficznych.

Matematyka, 3 godziny tygodniowo, arytmetyka i geometrya naprzemian. *Arytmetyka*: Wspólna miara i wspólna wielokrotność. Systematyczna nauka o ułamkach zwyczajnych. Zamiana ułamków zwyczajnych na dziesiętne i odwrotnie. — *Stosunki i proporce*. Reguła trzech z zastosowaniem proporce i wnioskowania. Rachunek procentu prostego. — *Geometrya*: Osie symetrii kątów i linii. Przystawanie trójkątów. Najważniejsze własności koła, czworoboków i wieloboków. — *Zadania* jak w klasie I.

Historya naturalna, 2 godziny tygodniowo. *Zoologia* (6 miesięcy): 24 gatunków ptaków, 18 gatunków gadów, płazów i ryb, 20 gatunków z reszty gromad niższych typów. — *Botanika* (4 miesiące): Powtórzenie wiadomości z klasy pierwszej i opis przedstawicieli rodzin baldaszkowatych, motylkowatych, złożonych, kotkowych, traw, storczyków, iglastych, kłodziniastych, paprotników, mszaków i bdel.

Gimnastyka, 2 godziny tygodniowo. Ćwiczenia *rzędowe*: Tworzenie dwurzędu i dwuszeregu, pochody skośne i zachodzenie. — Ćwiczenia *wolne* i *laskami* drewnianymi: Postawy, obroty, poskoki, ruchy ramiön, nóg i tułowia czterotaktowe. — Ćwiczenia *na przyrzędach*: Łączenie ćwiczeń elementarnych z wywijadłem długiem. Skoki wolne. Ćwiczenia na drabinie poziomej, skośnej i pionowej jak w klasie I. Woltyże na koźle. Wspinania na linach. Zwieszania na drążku. Zwieszania i wywijania na kółkach. Podpory i wywijania na poręczach. Mocowania liną.

KLASA IIIa+b.

Religia, 2 godziny tygodniowo. Dzieje nowego Zakonu.

Język łaciński, 6 godzin tygodniowo. *Gramatyka* (3 godz.): Systematyczna nauka o składni zgody, rzędu i przy-

inków; przygodna nauka o szyku wyrazów, figurach i tropach. — Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne. — Lektura (3 godz.): Cornelius Nepos: Aristides, Cimon, Epaminondas, Pelopidas, Miltiades, Themistocles, Alcibiades, Pausanias. Memorowanie ustępów, zalecających się treścią i formą. Co 14 dni zadanie szkolne, co 3 tygodnie zadanie domowe.

Język grecki, 5 godzin tygodniowo. Prawidłowa odmiana imion i czasowników, zakończonych na «ω». Tłómaczenie z języka greckiego na polski i odwrotnie. Memorowanie luźnych zdań i ustępów treści jednolitej. — Od drugiej połowy I. półrocza co 14 dni jedno zadanie, domowe i szkolne naprzemian.

Język polski, 3 godziny tygodniowo. Gramatyka (1 godz.): Składnia rzędu. Systematyczna nauka deklinacji. Części mowy nieodmienne. Powtórzenie prawideł pisowni i znaków pisarskich. — Czytanie wzorów według wypisów, połączone z objaśnianiem i zdawaniem sprawy, jak w kl. I i II; nadto krótkie wiadomości o życiu i pismach cenniejszych pisarzy, z których dzieł poznano wyjątki. — Deklamacja jak w klasie I. — Wypracowania stylistyczne dwa na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne. Tematy: Streszczenia przerobionych ustępów treści opowiadającej lub opisowej.

Język niemiecki, 4 godziny tygodniowo. Gramatyka: Systematyczna nauka o formach i składni rzędu. — Lektura: Czytanie ustępów prozaicznych i poetycznych, połączone z objaśnianiem formy i treści. Swobodniejsza reprodukcja ustępów objaśnionych. Uwzględnianie wyrazów i zwrotów, mających podobne znaczenie. Uczenie się na pamięć. — Miesięcznie dwa zadania, domowe i szkolne naprzemian. Tematy: Retrowersye, reprodukcye, streszczenia.

Historya i geografia, 3 godziny tygodniowo (naprzemian 1 godz. hist., 1 geogr.): Historia: Wieki średnie. Najważniejsze osobistości i zdarzenia z szczególnem uwzględnieniem dziejów monarchii austriacko-węgierskiej. — Geografia: Pominięte w kl. II. kraje Europy środkowej, północnej i wschodniej z wyłączeniem monarchii austriacko-węgierskiej. Geografia Ameryki i Australii z uwzględnieniem

stosunków klimatycznych. Rysowanie prostych szkiców kartograficznych.

Matematyka, 3 godziny tygodniowo (naprzemian 1 godz. arytmetyki, 1 geometrii). **Arytmetyka**: Cztery główne działania liczbami ogólnymi, całkowitemi i ułamkowymi. Podnoszenie do drugiej potęgi i obliczanie drugiego pierwiastka. W zastosowaniu do obliczeń geometrycznych liczby niezupełne, skrócone mnożenie i dzielenie. — **Geometria**: Główne przypadki porównywania, przemiany i podziału figur płaskich. Twierdzenie Pitagorasa. Pomiar i podobieństwo figur płaskich. **Zadania** jak w kl. I.

Nauki przyrodnicze, 2 godziny tygodniowo. W I. półroczu **fizyka**: Wiadomości wstępne. Rozciągłość i nieprzenikliwość ciał, stany skupienia, kierunek pionowy i poziomy, ciężar bezwzględny i gatunkowy. Nauka o cieple i najważniejsze rzeczy z chemii nieorganicznej. — W II. półroczu **mineralogia**: Rozpoznanie i opisanie kilkudziesięciu gatunków minerałów ważnych i rozpowszechnionych, z uwzględnieniem wiadomości nabytych w pierwszym półroczu z fizyki i chemii. Najpospolitsze skały.

Gimnastyka, 2 godziny tygodniowo. **Ćwiczenia rzędowe**: Przybieranie z szeregu w rząd i z dwuszeregu w dwurząd. — **Ćwiczenia wolne** ciężarkami i laskami drewnianymi, jak w kl. II. — **Ćwiczenia na przyrzędach**: Skoki wolne. Woltyże na koźle. Poskoki i obroty na drabinie poziomej i skośnej. Zwieszania i wstępowania tyłem na drabinie pionowej. Wspinania na linach. Pochody, poskoki i wywijania na drążku. Huśtanie na kółkach. Krążnik. Woltyże na poręczach. Mocowania liną.

KLASA IV.

Religia, 2 godziny tygodniowo. Nauka o obrzędach i religijnych zwyczajach Kościoła katolickiego.

Język łaciński, 6 godzin tygodniowo. **Gramatyka** (w I. półr. 3, w II. półr. 2 godz. tygodn.): Systematyczna nauka o czasach i trybach, infinitivus, oratio obliqua, participium, gerundium, supinum. Przygodna nauka o właściwościach języka łacińskiego w używaniu imion, zaimków i spójników,

tudzież o szyku wyrazów, tropach, figurach, prosody i metryce. — **Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne.** — **Lektura** (w I. półr. 3, w II. półr. 4 godz. tyg.): Caes. de bello Gallico lib. I., 1—29; lib. IV.; lib. VII., 1—30. b) Ovidii Metam.: Wstęp. Cztery wieki. Potop. — **Memorowanie** piękniejszych ustępów z Cezara i Owidego. — **Co 14 dni** zadanie szkolne, co 3 tygodnie zadanie domowe.

Język grecki, 4 godziny tygodniowo. Odmiana czasowników na «*μ*» i czasowników nieprawidłowych na «*ω*». Główne zasady składni na podstawie odpowiednich przykładów. Tłómaczenie z języka greckiego na polski i odwrotnie. Memorowanie luźnych zdań i ustępów treści jednolitej. **Co miesiąc 2 zadania**, domowe i szkolne naprzemian.

Język polski, 3 godziny tygodniowo. **Gramatyka** (1 godz. tygodn.): Systematyczna nauka konjugacyi i składni w obrębie czasownika. Systematyczna nauka o zdaniu złożonym, okresie i szyku wyrazów. Wierszowanie. Powtórzenie całej gramatyki w ogólnym zarysie. — **Czytanie wzorów** jak w kl. III. — **Deklamacja** jak w kl. I. — **Wypracowania** stylistyczne dwa na miesiąc, domowe i szkolne naprzemian.

Język niemiecki, 4 godziny tygodniowo. **Lektura** ustępów prozaicznych i poetycznych, połączona ze swobodniejszą reprodukcją. Synonimika. Piśmienne sprawozdania z ustępów w szkole przerobionych. Memorowanie ustępów, pisanych prozą i wierszem. — **Gramatyka**: Systematyczna nauka o zdaniu złożonym; uzupełnienie składni rządu, pogłębienie nauki o interpunkcyi. — **Co miesiąc 2 zadania**, domowe i szkolne naprzemian. **Tematy**: Reprodukcyje, retrowersye, opowiadania, opisy i listy.

Historia i geografia, 4 godziny tygodniowo. **Geografia** 2 godz. tygodn.: Fizyczna i polityczna geografia monarchii austriacko-węgierskiej z wyłączeniem części statystycznej, a z dokładniejszym uwzględnieniem plodów poszczególnych krajów, jakoteż zatrudnienia, handlu, przemysłu i oświaty ludów. — **Historia** (2 godz. tygodn.): Dzieje nowożytne aż do czasów najnowszych ze szczególnem uwzględnieniem historii monarchii austriacko-węgierskiej.

Matematyka, 3 godziny tygodniowo. **Arytmetyka**: Równania oznaczone pierwszego stopnia o jednej i kilku niewiadomych. Równania dwuwyrazowe drugiego i trzeciego stopnia, mające zastosowanie w rozwiązywaniu zagadnień geometrycznych. Podnoszenie do trzeciej potęgi i obliczanie pierwiastka sześciennego. Stosunki i proporcje. Reguła trzech złożona, reguła podziału. — **Geometria**: Stereometria. — Zadania jak w kl. I.

Fizyka, 3 godziny tygodniowo. Magnetyzm, elektryczność, mechanika ciał stałych, ciekłych i lotnych, akustyka, optyka; najważniejsze wiadomości z geografii matematycznej i kosmografii.

Gimnastyka, 2 godziny tygodniowo. **Ćwiczenia rzędowe**: Tworzenie czwórek i przybieranie z czwórek w dwurząd. — **Ćwiczenie ciężarkami i laskami żelaznymi**: Ruchy ramion, nóg i tułowia cztero- i sześciotaktowe. — **Ćwiczenia na przyrządach**: Skoki wolne i z pomostu. Woltyże na koźle. Ćwiczenia na drabinach i na linach jak w kl. III. Woltyże, kołowroty, wspierania i wymyki na drążku. Huśtanie i obroty w huśtaniu na kółkach. Krażnik. Pochody, poskoki i woltyże na poręczach. Mocowania liną.

KLASA Va+b.

Religia, 2 godziny tygodniowo. Apologetyka i dogmatyka ogólna.

Język łaciński, 6 godzin tygodniowo. **Lektura** (5 godz.) w kl. Va: a) T. Livii lib. I. 1 - 44, 49, 53—57, 60; lib. XXI. 1—20. b) Ovidii Metam. VI. 146—312; VIII. 183—235, 618 - 720; Fast. II. 83—118; Tristia IV. 10. W kl. Vb: a) T. Livii lib. XXI. 1—60. b) Ovidii Metam. 2, 3, 4, 5, 14, 17, 18, 22; Tristia I. 8, 12. Memorowanie ustępów piękniejszych. — **Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne** (1 godz.) na tle lektury, połączone z powtarzaniem i uzupełnianiem składni zgody i rzędu, tudzież nauki o właściwościach języka w używaniu poszczególnych części mowy. — Co miesiąc zadanie szkolne.

Język grecki, 5 godzin tygodniowo. **Lektura** (4 godz.): a) Xenofonta Anab. ust. 1, 2, 5, 6, 7, 8; Cyrop. ust. 1. według Chrestomaty. b) Homera Iliady pieśń I i III. Memorowanie

ustępów piękniejszych. — Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne (1 godz.) na tle lektury Xenofonta, połączone z powtarzaniem i uzupełnianiem nauki o rodzajniku i o przypadkach. — W każdym półroczu 4 zadania szkolne.

Język polski, 3 godziny tygodniowo. Czytanie wzorów. Najważniejsze gatunki prozy i poezji, zwykłe tropy i figury. Wiadomości historyczno-literackie o czytanych pisarzach. W całości czytano Pana Tadeusza, Ojca Zadźmionych, Maraton. — Deklamacja jak w kl. I. — Wypracowania stylistyczne: 7 na półroczu, naprzemian domowe i szkolne.

Język niemiecki, 4 godziny tygodniowo. Samodzielna reprodukcja na podstawie lektury wypisów, połączonej z objaśnieniami językowymi i rzeczowymi. Uczenie się na pamięć cenniejszych ustępów. Przygodne uzupełnianie wiadomości gramatycznych w zakresie składni rzędu, zdania i szyku. — W każdym półroczu 7 zadań, 3 szkolne 4 domowe. Tematy: Streszczanie ustępów czytanych, opowiadania, opisy, przekłady z innych języków.

Historia i geografia, 3 godziny tygodniowo. Dzieje starożytne do Maryusza i Sulli z uwzględnieniem geografii państw starożytnych.

Matematyka, 4 godziny tygodniowo. Arytmetyka (2 godz.): Cztery działania zasadnicze. Podzielność liczb. Największa wspólna miara i najmniejsza wspólna wielokrotność. Nauka o systemach liczb w ogóle, a dziesiętkowym w szczególności. Ułamki zwyczajne i dziesiętne. Stosunki i proporcje. Równania pierwszego stopnia o jednej i kilku niewiadomych. — Geometria (2 godz.): Planimetria umiejętnie uzasadniana. — W każdym półroczu 3 zadania szkolne; częste ćwiczenia domowe.

Historia naturalna, 2 godziny tygodniowo. W I. półr. mineralogia: Krystalografia w krótkim zarysie. Systematyczne omówienie ważniejszych minerałów ze względu na ich fizyczne, chemiczne i inne pouczające własności, z wyłączeniem form rzadkich lub dla uczniów nieprzystępnych, jednak z uwzględnieniem kilkunastu popularnych skał. Przy końcu półroczu zwięzły zarys nauki o rozwoju ziemi. —

W II. półroczu botanika: Charakterystyka grup królestwa roślinnego w systemie naturalnym, jako też najważniejszych rzędów roślin na podstawie znajomości morfologicznej i anatomicznej budowy postaci typowych; przygodna nauka o czynnościach życia roślin i o zaginionych formach kopalnych.

Gimnastyka, 2 godziny tygodniowo. Ćwiczenia rzędowe: Najważniejsze formy ćwiczeń, poznane w klasach niższych. — Ćwiczenia ciężarkami i laskami żelaznymi: Ruchy ramion, nóg i tułowia cztero i sześciotaktowe. — Ćwiczenia na przyrządach: Dalszy rozwój ćwiczeń na tych samych przyrządach, co w kl. IV; nadto wołyże na koniu wszerz i wzdłuż.

KLASA VI. a+b.

Religia, 2 godziny tygodniowo. Dogmatyka szczegółowa.

Język łaciński, 6 godzin tygodniowo. Lektura (5 godz.): a) Salustii *Bellum Jugurthinum*. b) Ciceronis *in Catilinam or.* I. c) Vergilii *Bucol. ecl.* I, V; *Georg.* I. 1—42, 118—159, II. 136—176, 458—540; *Aen.* I. — Uczenie się na pamięć ustępów celniejszych. — Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne (1 godz.) na tle lektury, połączone z powtarzaniem i uzupełnianiem składni w obrębie słowa i nauki o właściwościach języka łacińskiego pod względem szyku wyrazów w zdaniu, a zdań w okresie. — Zadania jak w klasie V.

Język grecki, 5 godzin tygodniowo. Lektura (4 godz.): a) Homera *Iliady* pieśń IV, VI, XXI, XXII, XXIV. b) Herodota *Dziejów* ks. VII w wyborze. c) Xenofonta *Pamiętniki o Sokratesie* podług *Chrestomaty*. Uczenie się na pamięć ustępów celniejszych. — Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne (1 godz.) na tle lektury, połączone z powtarzaniem i uzupełnianiem składni w obrębie słowa. — Zadania jak w kl. V.

Język polski, 3 godziny tygodniowo. Lektura: Celniejsze dzieła literatury polskiej od połowy w. XVI do końca w. XVIII. w wyjątkach podług wypisów. Uzupełnienie nauki szkolnej prywatną lekturą *Pamiętnika Żółkiewskiego*, Heidensteina »O wojnie moskiewskiej«, *Sienkiewicza* »Trylogii« i *Paska*

»Pamiętników«. — Historia literatury od początku do końca w. XVIII. — Uczenie się na pamięć celniejszych utworów poetycznych Kochanowskiego. — Wypracowania stylistyczne: 7 na półroczu, przeważnie domowe.

Język niemiecki, 4 godziny tygodniowo. Stylistyka, i poetyka na tle lektury wypisów. W całości czytano Lessinga »Minna von Barnhelm« i Goethego »Herman und Dorothea«. Uczenie się na pamięć celniejszych utworów. Zadań 7 w każdym półroczu (3 szkolne, 4 domowe). Tematy jak w klasie V.

Historia i geografia, 4 godziny tygodniowo. Dzieje Rzymian od Grakchów. Historia średniowieczna w połączeniu z geografją aż do odkrycia Ameryki.

Matematyka, 3 godziny tygodniowo (1 arytm., 1 geom. naprzemian). **Arytmetyka**: Potęgi, pierwiastki, logarytmy i równania drugiego stopnia o jednej niewiadomej. — **Geometria**: Stereometria, goniometria i trygonometria do rozwiązywania trójkątów prostokątnych włącznie. — Zadania i ćwiczenia domowe jak w kl. V.

Historia naturalna, 2 godziny tygodniowo. Najpotrzebniejsze wiadomości o budowie ciała ludzkiego i o czynnościach jego organów z przygodnemi uwagami z zakresu higieny. Gromady zwierząt kręgowych i ważniejsze grupy zwierząt bezkręgowych w postaciach typowych, z uwzględnieniem morfologii, anatomii i historii rozwoju; ważniejsze formy paleontologiczne.

Gimnastyka, 2 godziny tygodniowo. Ćwiczenia rzędowe: Najważniejsze formy ćwiczeń, poznane w klasach niższych. — Ćwiczenia ciężarkami i laskami żelaznemi: Ruchy ramion, nóg i tułowia cztero- i sześciotaktowe. — Ćwiczenia na przyrządach: Skoki wolne, z pomostu, z drążka i z kólek. Woltyże na koźle i koniu. Pochody, poskoki i wspinania na drabinach. Zwieszenia, kołowroty, wspierania, wymyki i wytrzymania na drążku. Wspierania na kólkach. Krążenia na krążniku. Pochody, poskoki, wspierania i woltyże na poręczach. Wspinania na linach.

KLASA VIIa+b.

- Religia**, 2 godziny tygodniowo. Etyka chrześcijańsko-katolicka.
- Język łaciński**, 5 godzin tygodniowo. Lektura (4 godz.): a) Ciceronis de imperio Cn. Pompei or., pro Archia poeta or., Cato maior. b) Vergiliii Aen. lib. II i XII, 697—952. — Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne (1 godz.) na tle lektury, połączone z uzupełnianiem nauki o szyku, figurach, tropach i okresach. — Zadania jak w klasie V.
- Język grecki**, 4 godziny tygodniowo. Lektura: a) Demostenesa mowa Olintyjska III. i przeciwko Filipowi I. b) Homera Odyssei pieśń I, 1—75, V, VI, VII i w wyjątkach p. IX, XIII. — Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne, połączone z przygodnem powtarzaniem i uzupełnianiem nauki o przyimkach, imiesłowach, partykułach i okresach. — Zadania jak w klasie V.
- Język polski**, 3 godziny tygodniowo. Lektura: Cenniejsze dzieła literatury polskiej w wyjątkach od końca XVIII. w. do Słowackiego włącznie według wypisów. W całości czytano: Mickiewicza »Wallenroda« i »Grażynę«, Malczewskiego »Maryę«, Fredry »Śluby panińskie«, Słowackiego »Balladyne«, »Lillę Wenedę«, i »Księcia niezłomnego«, Korzeniowskiego »Kollokacyę«. — Historia literatury od Krasickiego do Słowackiego. — Deklamacya. — Ćwiczenia ustne, polegające na zdawaniu sprawy z dzieł czytanych z własnej pilności. — Wypracowania stylistyczne: 5 na półrocze, przeważnie domowe.
- Język niemiecki**, 4 godziny tygodniowo. Pogląd na dzieje piśmiennictwa niemieckiego aż do Klopstocka. Dokładniejsza na lekturze wypisów oparta znajomość epoki klasycznej od Klopstocka do roku 1794 ze szczególnem uwzględnieniem Herdera i Lessinga. W całości czytano w szkole: Goethego Götz von Berlichingen i Lessinga Minna von Barnhelm (w VIIa), Emilia Galotti (w VIIb). Memorowanie. Obowiązkowa lektura domowa: Wielanda Oberon (w wyjątkach). Prywatnie czytano dramaty Lessinga, Goethego, Schillera, Grillparzera i i. — Zadań 5 na półrocze (3 szkolne, 2 domowe). Tematy: Charakterystyki, rozprawki, sprawozdania z lektury szkolnej lub domowej.

Historya i geografia, 3 godziny tygodniowo. Historya nowożytna z uwzględnieniem wewnętrznych dziejów Europy i geografii aż do najnowszych czasów.

Matematyka, 3 godziny tygodniowo (1 godz. arytm., 1 godz. geom. naprzemian). **Arytmetyka**: Równania drugiego stopnia o jednej i dwóch niewiadomych; równania wyższych stopni, dające się sprowadzić na równania kwadratowe; równania przestępne i nieoznaczone pierwszego stopnia. Szeregi. Rachunek procentu składanego i rent. Kombinacye i wzór Newtona. — **Geometrya**: Trygonometrya. Zastosowanie algebry do geometryi i analityka płaska. **Zadania i ćwiczenia** jak w klasie V.

Fizyka, 3 godziny tygodniowo. Ogólne własności ciał. Mechanika ciał stałych, płynnych i lotnych. Nauka o ciepłe. Chemia do pierwiastków czterowartościowych.

Propedeutyka filozofii, 2 godziny tygodniowo. Logika elementarna.

KLASA VIIIa+b.

Religia, 2 godziny tygodniowo. Historya kościoła katolickiego.

Język łaciński, 5 godzin tygodniowo. **Lektura** (4 godziny) w kl. VIIIa: a) Horatii Carm. I. 1, 2, 3, 10, 11, 14, 20, 24, 31, 34; II. 2, 3, 6, 10, 14, 15, 16, 20; III. 2, 8, 18, 23, 30; IV. 3, 5, 7. — Epod. 13. — Sat. I. 1, 9. — Epist. I. 7. — b) Taciti Annal. I. 1—15, 72—76; II. 43, 53—55, 69—78, 82—83; III. 1—8, 14, 15; VI. 50, 51; XV. 38—44; w kl. VIIIb: a) Horatii Carm. I. 1, 2, 3, 10, 11, 14, 20, 26, 31, 35, 37; II. 3, 7, 10, 14, 17, 18, 20; III. 1, 2, 3, 30; IV. 3, 5, 7, 15. — Epod. 2, 7. — Sat. I. 1; II. 6. — Epist. I. 10. — b) Taciti Annal. I. 1—15, 33—34; II. 41—43, 53—55, 59, 69—78, 82—83; III. 1—6; IV. 1—3, 8—9; VI. 50—51; XV. 38—44. — **Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne** (1 godz.) jak w kl. VII. — **Zadania** jak w kl. V.

Język grecki, 5 godzin tygodniowo. **Lektura**: a) Platona Apologia Sokratesa, Kryton i ostatnich 5 rozdziałów Fedona. b) Sofoklesa Król Edyp. — **Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne** jak w klasie VII. — **Zadania** jak w kl. V.

Język polski, 3 godziny tygodniowo. *Lektura*: Cenniejsze dzieła literatury narodowej wieku XIX. w wyjątkach według wypisów. W całości czytano Irydyona i Nieboską Komedję Krasińskiego, Mnicha Korzeniowskiego, Jadwigę Szujskiego.— *Historya literatury* wieku XIX. od Krasińskiego do końca z powtórzeniem wieków poprzednich. — *Deklamacya*. — *Ćwiczenia ustne*, polegające na zdawaniu sprawy z treści dzieł prywatnie czytanych. — *Wypracowania stylistyczne*: W I. półroczu 5, przeważnie domowe, w II. półroczu 3, przeważnie szkolne.

Język niemiecki, 4 godziny tygodniowo. *Historya literatury* od r. 1794. do czasów najnowszych na podstawie wypisów. W całości czytano Schillera Jungfrau von Orleans i Goethego Iphigenie auf Tauris. Prywatnie czytano ważniejsze utwory epoki klasycznej i niektóre dramaty Grillparzera, Kleista, Körnera. — *Memorowanie*. — *Zadania* w I. półroczu 2 szkolne, 3 domowe; w II. półroczu 1 domowe, 2 szkolne.

Historya i geografia, 3 godziny tygodniowo. W I. półroczu dzieje monarchii austryacko-węgierskiej z uwzględnieniem ich związku z dziejami powszechnymi. — W II. półroczu geografia i statystyka monarchii austryacko-węgierskiej. Powtórzenie historyi greckiej i rzymskiej.

Matematyka, 2 godziny tygodniowo. Powtórzenie materiału naukowego trzech klas poprzednich, połączone z rozwiązywaniem zagadnień arytmetycznych i geometrycznych. *Zadania i ćwiczenia domowe* jak w kl. V.

Fizyka, 3 godziny tygodniowo. Magnetyzm, elektryczność, ruch falowy, akustyka, optyka i zasady astronomii.

Propedeutyka filozofii, 2 godziny tygodniowo. Psychologia empiryczna.

Plan nauki religii możeszowej.

Klasa I. *Historya biblijna* do śmierci Mojżesza w związku z zasadami wiary. Dziesięcioro przykazań. Modlitwa poranna i błogosławieństwa.

Klasa II. Historya biblijna od Jozuego do podziału państwa w związku z zasadami wiary. Objasnienie dekalogu. Obowiązki względem Boga, Święta i posty. Modlitwa wieczorna i błogosławieństwa przy szczególnych uroczystościach.

Klasa III. Historya biblijna od podziału państwa do powrotu z niewoli babilońskiej. Prorocy. Trzy główne nauki wyznania mojżeszowego. Obowiązki względem ludzi. Najważniejsze przepisy ceremonialne. Nazwy, podział i treść ksiąg pisma św. Modlitwa na sobotę. Halell. Albinu malkenu.

Klasa IV. Historya Izraelitów pod panowaniem Syryi. Machabeusze. Izraelici pod panowaniem Rzymian. Upadek państwa. Bar Kochba. Najważniejsze przepisy ceremonialne i rytualne. Nazwa i treść pism apokryficznych. Modlitwy na święta. Odczytywanie tory i proroków przy nabożeństwie publicznem. Podział nabożeństwa.

Klasa V. Objasnienie 13 artykułów wiary według Maimonidesa. Ustawy moralne i etyczne. Wybór ustępów z Pentateuchu z objaśnieniami pod względem treści i historyi.

Klasa VI. Moralność i etyka na podstawie trzech pierwszych rozdziałów przypowieści ojców »Pirke Abot«. Wybór historycznych pism proroków z objaśnieniami pod względem treści i historyi.

Klasa VII. Moralność i etyka na podstawie 4., 5. i 6. rozdziału »Pirke Abot«. Wybór ustępów z Jezajasza, Jeremiasza, psalmów Hioba, przypowieści Salomona i hagiografów z objaśnieniami pod względem treści i historyi.

Klasa VIII. Historya Żydów w rozprószeniu z biografiami najslawniejszych mężów. Historya Żydów w Polsce.

B) Przedmioty nadobowiązkowe.

Historya kraju rodzinnego, wykładana po 1 godzinie na tydzień w klasie III, IV, VI (przez drugie półrocze), VII i VIII (przez pierwsze półrocze): Dzieje Polski, Rusi i Litwy *w kl. III.* od czasów najdawniejszych do końca w. XV;

w kl. IV. od początku w. XVI. do końca w. XVIII; w kl. VI. od czasów najdawniejszych do Kazimierza Wielkiego włącznie; w kl. VII. od Ludwika Węgierskiego do Władysława IV; w kl. VIII. od Jana II. Kazimierza do czasów najnowszych.

Język ruski w trzech oddziałach po 2 godziny tygodniowo.

Oddział I. i II. Nauka czytania i pisania. Ważniejsze zasady gramatyczne. Rozmówki na tle lektury, łatwiejsze opowiadania i deklamacje. Ćwiczenia ortograficzne na tablicy i w zeszytach, dyktaty i tłumaczenia.

Oddział III. Ćwiczenie w płynnym i poprawnym czytaniu, połączone z objaśnieniami gramatycznymi i literacko-historycznymi; zdawanie sprawy z rzeczy przeczytanych. Na tle lektury pogląd na piśmiennictwo rusko-ukraińskie, począwszy od Kotlarewskiego. Deklamacja piękniejszych utworów poetycznych. Wypracowania stylistyczne, przeważnie szkolne.

Język francuski w trzech oddziałach po 2 godziny tygodniowo.

Oddział I. Nauka czytania, tłumaczenia i opowiadania. Ćwiczenia ustne w formie pytań i odpowiedzi. Nauka gramatyki z uwzględnieniem odmiany czasowników regularnych. Na każdą lekcję ćwiczenie domowe.

Oddział II. Dalszy ciąg nauki według tego samego planu, co w oddziale I. Nadto krótkie dyktaty i odmiana czasowników nieregularnych, najczęściej używanych.

Oddział III. Czytanie, tłumaczenie i opowiadanie większych ustępów. Nauka gramatyki, konwersacja i dyktaty. Ćwiczenia domowe na każdą lekcję.

Śpiew w dwóch oddziałach po 2 godziny tygodniowo.

Oddział I. Próba głosu, system liniowy, alfabet muzyczny, klucze i znaczenie ich w muzyce. Ćwiczenia głosu na podstawie sekund, teryci itd. aż do oktawy. Gamy krzyżkowe i bemolowe, ich skład wewnętrzny i porównanie z gamą dyatoniczną e dur. Gamy molowe, krzyżkowe i bemolowe, porównanie ich z durowemi. Gama chromatyczna i jej znaczenie w śpiewie. Ćwiczenia głosowe w tonacjach majorowych i minorowych oraz podwójnych

pasaży. Stopniowe śpiewanie jedno- dwu- i trzygłosowych pieśni kościelnych i świeckich.

Oddział II. Ćwiczenia głosu na podstawie gamy dya-tonicznej i pasaży złożonych. Nauka o odpowiednich to-nacyach i pierwszym ich pokrewieństwie. Harmonia, akordy trzy- i czterogłosowe. Ćwiczenia głosu skombinowane. Akordy czterodźwiękowe, należące do konsonansów natu-ralnych. Cieniowanie i moderowanie w śpiewie. Praktyczne ćwiczenia w wykonywaniu trzy- i czterogłosowych mszy i pieśni kościelnych, oraz pieśni świeckich tak polskich jak i obcych kompozytorów.

Rysunki w trzech oddziałach po dwie godziny na tydzień.

Oddział I. Ornamenta geometryczne, prostolinijne i krzywolinijne, według wzorów Fallenböcka, rysowanych przez nauczyciela na tablicy. Zasadnicze pojęcia o prze-strzeni. Poglądowa nauka o kształtach brył elementarnych. Uczniowie rysowali z wolnej ręki na blokach.

Oddział II. Ornamenta płaskie kolorowane — według wzorów Steigla. Bryły stereometryczne z uwzględnieniem warunków światłocienia. Uczniowie rysowali z wolnej ręki na blokach.

Oddział III. Ornamenta i głowy według modeli gipso-wych. Nauka o proporcji i budowie głowy ludzkiej. Ma-jolika włoska.

Kaligrafia w 2 oddziałach po 1 godzinie na tydzień. Pismo zwy-czajne łacińskie podług metody Piórkiewicza i niemieckie podług metody Nowickiego.

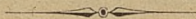
Gimnastyka. Uczniowie klasy VII i VIII, zapisani na nadobo-wiązkową naukę gimnastyki, mieli ćwiczenia w jednym oddziale po 2 godziny tygodniowo. Ćwiczenia r z e d o w e: Najważniejsze formy ćwiczeń, poznane w niższym gimna-zyum. Ćwiczenia wolne ciężarkami i laskami żelaznymi: Ruchy ramion, nóg i tułowia cztero- i sześciotaktowe. Ćwi-czenia na przyrządach: Skoki wolne i z pomostu. Wołtyże na koźle i koniu. Skoki z drążka i z kólek przez sznur. Zmiany zwieszzeń, pochody i poskoki na drabinie poziomej i skośnej. Wspinania na drabinie pionowej i na linach. Wspierania, wymyki, kolowroty i łączenia ćwiczeń

elementarnych na drażku. Zmiany zwieszeń i obroty w huśtaniu, wspierania i woltyże na kólkach. Łączenia ćwiczeń elementarnych na poręczach. Krażenia wprzód, wstecz i w bok na krążniku.

Stenografia w dwóch oddziałach po jednej godzinie na tydzień.

Oddział I. Alfabet. Tworzenie zgłosek i wyrazów. Wyrażanie samogłosek w wyrazach. Zrostki. Zrostki obce. Końcówki. Skracanie wyrazów. Znaczniki. Opuszczanie nieistotnych części słów.

Oddział II. Wszystkie sposoby skracania zdań.



III.

Tematy wypracowań piśmiennych.

A) W języku polskim.

KLASA *Va*. 1. Opis miejscowości, w której przepędziłem wakacje. — 2. Śmierć Stolnika (na podst. ks. II.). — 3. Tło historyczne w Panu Tadeuszu. — 4. Mowa Goffreda (z Jeruzolimy wyzwolonej Tassa). — 5. Jakie wspomnienia historyczne budzi Jankiel w słuchaczach swoich koncertem? — 6. Dworzec Maćka Dobrzyńskiego. — 7. Bitwa Litwinów z Krzyżakami (na podst. Grażyny). — 8. Losy Haliny. — 9. Stepy Nebraski na wiosnę. — 10. Księżę Radziwiłł »Panie Kochanku« i jego przyjaciele (na podst. noweli Rzewuskiego p. t. Pan Borowski). — 11. Młodość Mohorta. — 12. Kopiec Kościuszki (opis). — 13. Dlaczego Skawiński utracił posadę latarnika? — 14. Wina i kara Makbeta.

KLASA *Vb*. 1. Opis miejscowości, w której przepędziłem wakacje. — 2. Śmierć Żółkiewskiego (na podst. Wypisów). — 3. Tło historyczne w Panu Tadeuszu. — 4. Mowa Goffreda (z Jeruzolimy wyzwolonej Tassa). — 5. Jakie wspomnienia historyczne budzi Jankiel w słuchaczach swoich koncertem? — 6. Odysusz w pieczarze Polifema. — 7. Bitwa Litwinów z Krzyżakami (na podst. Grażyny). — 8. Losy Haliny. — 9. Stepy Nebraski w lecie. — 10. Księżę Radziwiłł »Panie Kochanku« i jego przyjaciele (na podst. noweli Rzewuskiego p. t. Pan Borowski). — 11. Podanie gminne o Sicińskim. — 12. Kopiec Kościuszki (opis). — 13. Dlaczego Skawiński utracił posadę latarnika?

KLASA *VIa*. 1. Przyczyny upadku wolności starożytnej Hellady. — 2. Znaczenie wynalazku druku dla cywilizacji. — 3. Ideał dworzanina w pojęciu Górnickiego. — 4. Jakie wady wytyka Kochanowski Polakom w »Satyrze«? — 5. Przebieg narady senatu trojańskiego. — 6. Alluzye polityczne w »Odprawie posłów greckich«. — 7. Przygotowania Stefana Batorego do wojny z Iwanem Groźnym (na podst. Heidensteina). — 8. Życie ziemian polskich w wieku XVI. — 9. W czym, zdaniem Skargi, objawia się »ona czwarta piekielna, dyabelska wolność« (kazanie VI.). — 10. Powstanie i rozwój feudalizmu. — 11. Ideał rycerza chrześcijańskiego w pojęciu Starowolskiego. — 12. Bitwa pod Lachowiczami (Pam. Paska). — 13. Tok myśli w wierszu Kochowskiego: »Królewska na tron droga«. — 14. W jaki sposób przyczynił się Kmicic do ocalenia Częstochowy?

KLASA *VIb*. 1. Jakimi sposobami obalono Rzym republikański? — 2. Jak radzi Mikołaj Rej wychowywać młodego szlachcica? — 3. Życie ludzkie jest pielgrzymką (porównanie). — 4. Jakie błędy wytyka Kochanowski Polakom w »Satyrze«? — 5. Treść i układ dramatu »Odprawa posłów greckich« Kochanowskiego. — 6. Alluzye polityczne w »Odprawie posłów greckich«. — 7. Oblężenie Pskowa (na podst. Heidensteina). — 8. Życie ziemian polskich w wieku XVI. — 9. Osnowa kazania Skargi: O monarchiej i królestwie. — 10. Powstanie i rozwój feudalizmu. — 11. Jakie wady i zdrożności wytyka Starowolski społeczeństwu w utworze: Lament utrapionej matki polskiej konającej. — 12. Zdobycie zamku Koldyngu (Pam. Paska). — 13. Szturm do Kozaków (wojna chocimska Potockiego). — 14. Skrzeszusi przekrada się przez obóz nieprzyjacielski pod Zbarażem.

KLASA *VIIa*. 1. Wyjaśnić i przykładami uzasadnić zdanie Enniusa: Bene facta male locata, male facta arbitror (Cic. de off.). — 2. Jakie wady wytyka narodowi Krasieki w satyrach? — 3. Polityczne tendencje »Powrotu posła« Niemcewicza. — 4. Pierwiastek ludowy i historyczny w utworach Mickiewicza z pierwszego okresu. — 5. Koleje życia Konrada Wallenroda. — 6. Wpływ nieszczęść osobistych i krajowych na rozwój twórczości poetyckiej Mickiewicza. — 7. Cześnik, Miecznik a Soplica (charakt. porównawcza). — 8. Fatalizm zbrodni w tragedji Słowackiego

»Balladyna«. — 9. Zła fortuna ma to dobrego, że rozumu nauczy, a przyjaciela okaże (A. M. Fredro). — 10. Odysseusz u Alkinoosa.

KLASA *VIIIb*. 1. Znaczenie wsi i miasta w gospodarstwie społecznem. — 2. Zasługi Konarskiego około odrodzenia Polski. — 3. Charakterystyka Walerego i Szarmanckiego w »Powrocie posła« Niemcewicza. — 4. Uczucie — jako przeważający czynnik w utworach Mickiewicza z pierwszego okresu. — 5. W jaki sposób usiłuje Konrad Wallenrod podkopać potęgę zakonu Krzyżackiego? — 6. Wpływ nieszczęść osobistych i krajowych na rozwój twórczości poetyckiej Mickiewicza. — 7. Przebieg sporu Cześnika z Rejentem. — 8. Koleje życia Jana Bieleckiego. — 9. Zła fortuna ma to dobrego, że rozumu nauczy, a przyjaciela okaże (A. M. Fredro). — 10. Odysseusz u Alkinoosa.

KLASA *VIIIa*.

1. Próżno myśl geniuszu świat cały pozłaca,
Na każdym kroku rzeczywistość czeka.

(Kordyan, akt II., scena I.).

2. Halban i Masynissa. — 3. Paulatim summa petuntur (Rozprawka). — 4. Charakterystyka drobnej szlachty w Kollokacyi Korzeniowskiego. — 5. Znaczenie i stanowisko Kraszewskiego w literaturze polskiej. — 6. Dlaczego zwano Polskę przedmurem chrześcijaństwa? — 7. Gustaw a Konrad w Dziadach Mickiewicza. — 8. Brutus i Kassiusz (na podst. tragedyi Szekspira p. t. »Julius Cezar«).

KLASA *VIIIb*. 1. Ślady tragedyi starożytnej w Lilli Wenedzie. — 2. Charakterystyka świata pogańskiego (na podstawie Irydiona). — 3. Dlaczego rozkwit literatury towarzyszy zwyczajnie rozwojowi politycznemu narodów? (Rozprawka). — 4. Stanowisko i znaczenie Korzeniowskiego w literaturze polskiej. — 5. Gawęda w literaturze polskiej. — 6. Satyra w literaturze polskiej. — 7. Dlaczego szczere i zupełne wyjaśnienie przyczyn upadku Polski jest dla nas korzystne pod względem moralnym i politycznym (na podst. przedmowy Kalinki do dzieła: »Ostatnie lata panowania Stanisława Augusta«). — 8. Wina i pokuta Kmicica.

B) W języku niemieckim.

KLASA *Va*. 1. Eine verfehlte Hahnenjagd. — 2. Rüstungen zum Bruderkriege zwischen Artaxerxes und Kyros. — 3. Eine Übersetzung aus dem Polnischen. — 4. Welche Umstände förderten bei den Phöniziern Schiffahrt und Handel (nach der Schullectüre). — 5. Hektors Tod. — 6. Eine Übersetzung aus dem Polnischen. — 8. Die Treue, sie ist doch kein leerer Wahn (Bürgerschaft). — 9. Das Urtheil des Kadi von Derdj. (nach der Schullectüre). — 10. Inhaltsangabe des Gedichtes »Vaters Heimkehr« von A. Mickiewicz. — 11. Eine Übersetzung aus dem Polnischen. — 12. Das römische Haus. — 13. Die Kraniche des Ibykus. — 14. Der Zauberlehrling (Inhaltsangabe).

KLASA *Vb*. 1. Der dankbare Löwe. — 2. Die Sage von der Gründung Roms. — 3. Eine Übersetzung aus dem Polnischen. — 4. Welche Umstände förderten bei den Phöniziern Schiffahrt und Handel? (nach der Schullectüre). — 5. Hektors Tod. — 6. Eine Übersetzung aus dem Polnischen. — 7. Eine Übersetzung aus dem Polnischen. — 8. Die Treue, sie ist doch kein leerer Wahn (Bürgerschaft). — 9. Die Rache des Redlichen (nach der Schullectüre). — 10. Inhaltsangabe des Gedichtes »Vaters Heimkehr« von A. Mickiewicz. — 11. Eine Übersetzung aus dem Polnischen. — 12. Das römische Haus. — 13. Die Kraniche des Ibykus. — 12. Der Zauberlehrling (Inhaltsangabe).

KLASA *VIa*. 1. Wesen, Alter und Ursprung der Poesie. — 2. Der Sohn des Odysseus bei Menelaos. — 3. Die Beleuchtungsmittel des XIX. Jahrhunderts. — 4. Die Vorzüge der gemäßigten Zone vor der heissen und kalten. — 5. Vater und Sohn — Charakterbilder aus Hermann und Dorothea von Goethe. — 6. Nutzen und Würde des Ackerbaues. — 7. Caesar und Pompejus im Kampfe um die Herrschaft in Rom. — 8. Der Dorschfang an der Küste Norwegens. — 9. Das Leben und die Verdienste Schliemann's um die griechische Alterthumskunde. — 10. Die Approvisionierung der Stadt Krakau. — 11. Die Karpathen und ihre Bedeutung für die klimatischen Verhältnisse Galiziens und Ungarns. — 12. Inhaltsangabe und Ideengang des III. Aufzuges der »Minna von Barnhelm«. — 13. Das Emporkommen der Städte zur Zeit der

Kreuzzüge. — 14. Armuth und Noth, eine Erzieherin grosser Geister.

KLASA *VIIb*. 1. Penelope und Kudrun. — 2. Früh übt sich, was ein Meister werden will. — 3. Der Nutzen der Wälder. — 4. Die Lebensweise der Menschen an den äussersten nördlichen Grenzen Europas. — 5. Der Ideengang des fünften Gesanges aus Hermann und Dorothea von Goethe. — 6. Nutzen und Genuss des Reisens zu Fuss. — 7. Hannibal, seine Siege und sein Fall. — 8. Jedermann ist seines Glückes Schmied. — 9. Die Weichsel als Verkehrsstrasse ehemals und jetzt. — 10. Inhaltsangabe und Ideengang des zweiten Aufzuges der »Minna v. Barnhelm«. — 11. Die Vorbereitungen zum ersten Kreuzzuge und dessen Verlauf. — 12. Sparsamkeit und Geiz, nach den Beispielen aus dem Leben. — 13. Was nützt einer Stadt die Lage an einem schiffbaren Flusse? — 14. Nach dem Kriege, Zeitbild auf Grund der »Minna von Barnhelm«.

KLASA *VIIa+b*. 1. Welchen Einfluss hat das Christenthum auf die deutsche Poesie im Mittelalter ausgeübt? — 2. Hagens Charakter. — 3. Der geschichtliche Hintergrund in Goethes: Götz v. Berlichingen. — 4. Das Elend der Bauern im 30 jährigen Kriege. — 5. Warum und wem werden Denkmäler aufgestellt? — 6. Welche Bedeutung hat Klopstock für die deutsche Literatur? — 7. Welche Anforderungen stellt Demosthenes an einen Staatsmann? — 8. Bürgers Lenore. — Schiller als Stürmer und Dränger. — 10. Die Zerstörung Trojas (nach Aeneis II).

KLASA *VIIIa+b*. 1. Das verschleierte Bild zu Sais (Inhaltsangabe). — 2. Einfluss der Griechen auf die Bildung der übrigen Völker. — 3. Der Sagenkreis des Tantalidenhauses nach Goethes: Iphigenie auf Tauris. — 4. Die Exposition in Schillers: Jungfrau von Orleans. — 5. Steht die Blüte der Literatur mit dem politischen Aufschwung der Völker in Verbindung? — 6. Die Vorgeschichte zu Goethes: »Egmont«. — 7. Warum wird Faust erlöst? — 8. In wiefern ahmt Schiller in der Tragödie »Braut von Messina« die antike Tragödie nach?

C) Przy egzaminie dojrzałości.

W terminie letnim.

1. Z języka łacińskiego:

a) *Oddział A i B*: Przetłómaczyć na język polski tekst, wyjęty z Liwiusza ks. XL. rozdz. 45. i 46. od słów: »Censurum inde... do słów: in civitatem accepti«.

Oddział C, D i E: Przetłómaczyć na język polski tekst, wyjęty z Cyncerona: »De finibus bonorum et malorum« ks. I. rozdz. 18.

b) *Oddział A i B*: Przetłómaczyć na język łaciński tekst polski, wyjęty z podręcznika A. Semkowicza »Opowiadania z dziejów powszechnych. Cz. I.« str. 30. od słów: Najwięcej czczonym... do słów: nieokielzane rumaki«.

Oddział C, D i E: Przetłómaczyć na język łaciński tekst polski, wyjęty z utworu Sienkiewicza p. t.: Wybieczka do Aten str. 129. od słów: »W chwili gdym wstępował... do słów: warto przyjechać« (w skrót.).

2. Z języka greckiego:

Przetłómaczyć na język polski tekst grecki, wyjęty z dialogu Platona p. t.: Menexenus rozdz. 14. od słów: τρίτος δὲ πόλεμος... do słów: ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων«.

3. Z języka polskiego:

Wykazać wpływ literatur obcych na polską w całym jej historycznym rozwoju.

4. Z języka niemieckiego:

Schuld und Sühne in Schillers Jungfrau v. Orleans.

5. Z matematyki:

a) *Oddział A i B*: 1. Rozwiązać równania:

$$4 \sqrt{\frac{x}{y+1}} + \sqrt{\frac{y+1}{x}} = 5$$

$$x^2 + y^2 = x + 15y$$

2. Koło: $x^2 + y^2 - 22x + 12y + 57 = 0$ jest podstawą stożka prostego, którego bok tworzy z wysokością kąt $25^{\circ}35'20''$; obliczyć powierzchnię i objętość tego stożka.

3. Ktoś chce rentę w kwocie 1000 K., płatną przez lat 25 z początkiem każdego roku, zamienić na inną większą, płatną przez lat 18 także z początkiem każdego roku. Jak wielką będzie ta renta, jeżeli procent = $4\frac{1}{2}$.

b) *Oddział C, D i E:* 1. Rozwiązać równania:

$$10 \left(\frac{1}{x}\right)^{2y} - \frac{11}{x^y} + 1 = 0$$

$$y = 1 - \log x$$

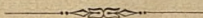
2. Obliczyć wysokość stożka prostego, którego podstawa jest równa powierzchni koła:

$$3x^2 + 3y^2 - 2x + 7y - 5 = 0,$$

a którego powierzchnia boczna jest równa powierzchni

$$\text{elipsy: } y^2 + \frac{4}{9}x^2 = 4.$$

3. Jaki kapitał dany na procent, składany po $4\frac{1}{2}\%$ przyniesie za lat 10 ten sam dochód, co kapitał 9740 K po 4% za 15 lat?



IV.

Wykaz książek na rok szkolny 1901/1902.

- Klasa I. Religia.* Wielki katechizm religii katolickiej dla szkół średnich dyecezyi krakowskiej. — **Język łaciński.** Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wydanie 2—4. — Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla I. kl. Wyd. 2. i 3. — **Język polski.** Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 8. — Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla I. kl. Wydanie 2. i 3. — **Język niemiecki.** German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla I. kl. Wyd. 2—4. — **Geografia.** Benoni i Tatomir, Krótki rys geografii. Wydanie 6. i 7. — **Matematyka.** Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Część I. Wydanie 2. i 3. — Močnik-Maryniak, Geometrya pogładowa. Część I. Wydanie 6. i 7. — **Historya naturalna.** Nowicki-Limbach, Zoologia. Wydanie 6—8. — Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe. Wydanie 1—4.
- Klasa II. Religia.* Ks. Dąbrowski, Historya biblijna zakonu staro. Wydanie 1—4. — **Język łaciński.** Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wydanie 1—4. — Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla II. klasy. Wydanie 1—2. — **Język polski.** Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 8. — Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla II. kl. Wydanie 1. i 2. — **Język niemiecki.** German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy II. Wydanie 1—3. — **Geografia i historya powszechna.** Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna. Wyd. 6 i 7. — Semkowicz,

Opowiadania z dziejów powszechnych. Część I. Wydanie 1. i 2. — **Matematyka**. Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Część I. Wydanie 2. i 3. — Moćnik - Maryniak, Geometrya poglądowa. Część I. Wyd. 6. i 7. — **Historya naturalna**. Nowicki-Limbach, Zoologia. Wydanie 6—8. — Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe. Wyd. 1—4.

Klasa III. Religia. Ks. Dąbrowski, Historya biblijna zakonu nowego. Wyd. 1—4. — **Język łaciński**. Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. — Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy III. Wydanie 2. i 3. — Cornelius Nepos. Wyd. Patočka - Zawiliński. — **Język grecki**. Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. — Taborski - Winkowski, Ćwiczenia greckie. — **Język polski**. Malecki, Gramatyka języka polskiego. Wyd. 8. — Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla kl. III. — **Język niemiecki**. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy III. Wyd. 1. i 2. — Petelenz, Deutsche Grammatik. Wyd. 2. — **Geografia i historia powszechna**. Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna. Wyd. 6. i 7. — Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Cz. II. — Rawer, Dzieje ojezyste. Wyd. 1. i 2. — **Matematyka**. Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Cz. II. Wydanie 1. i 2. — Moćnik-Maryniak, Geometrya poglądowa. Cz. II. Wyd. 3—5. — **Fizyka**. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 1. i 2. — **Historya naturalna**. Łomnicki, Mineralogia dla niższych klas. Wyd. 2—4.

Klasa IV. Religia. Ks. Jougan, Liturgika katolicka. Wyd. 1. i 2. — **Język łaciński**. Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. — Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla kl. IV. Wyd. 1. i 2. — Caesar, Commentarii de bello Gallico. Wyd. Terlikowski. — Ovidius. Wyd. Sedlmayer i Bednarski. — **Język grecki**. Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. — Taborski - Winkowski, Ćwiczenia greckie. — **Język polski**. Malecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 8. — Czubek - Zawiliński, Wypisy polskie dla kl. IV. — **Język niemiecki**, German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla kl. IV. Wyd. 1. i 2. — Petelenz, Deutsche Grammatik. Wydanie 2. — **Geografia i historia**

powszechna. Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Część III. Wyd. 1. i 2. — Benoni-Majerski, Geografia austr.-węgierskiej monarchii. Wyd. 2. i 3. — Rawer, Dzieje ojczyste. Wydanie 1. i 2. — **Matematyka.** Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Część II. — Moćnik-Maryniak, Geometrya pogładowa. Część II. Wyd. 3—5. — **Fizyka.** Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 1. i 2.

Klasa V. Religia. Ks. Jeź, Nauka wiary. — **Język łaciński.** Livius, wyd. Zingerle-Majchrowicz. Ovidius, wyd. Sedlmayer-Bednarski. — Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wydanie 5—7. — **Język grecki.** Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Wydanie 1. i 2. Homera Iliada. Część I. Wyd. Scheindler-Soltysik. — **Ćwikliński,** Gramatyka języka greckiego. — **Język polski.** Próchnicki, Wzory poezyi i prozy. Wyd. 2. — **Język niemiecki.** Petelenz und Werner, Deutsches Lesebuch für die fünfte Classe. — **Geografia i historia powszechna.** Zakrzewski, Historia powszechna. Część I. Wyd. 1. i 2. — **Matematyka.** Baraniecki, Algebra. — Moćnik-Maryniak, Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 3. i 4. — **Historia naturalna.** Łomnicki, Mineralogia i geologia. Wyd. 3. i 4. — Rostafiński, Botanika szkolna dla klas wyższych.

Klasa VI. Religia. Ks. Jougan, Dogmatyka szczegółowa. — **Język łaciński.** Sallustius Jugurtha. Wyd. Klimscha-Soltysik. — Vergilius, wyd. Eichler-Rzepiński. — Cicero, In Catilinam or., wyd. Kornitzer-Soltysik. — Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. — **Język grecki.** Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1. i 2. — Homera Iliada. Część I. i II. Wyd. Scheindler-Soltysik. — Herodot. Wyd. Holder. — **Ćwikliński,** Gramatyka języka greckiego. — **Język polski.** Wypisy polskie St. Tarnowskiego i J. Wójcika. Część I. Wydanie 1. i 2. — **Język niemiecki.** Petelenz und Werner, Deutsches Lesebuch für die sechste Classe. — **Geografia i historia powszechna.** Zakrzewski, Historia powszechna. Część I. Wydanie 1. i 2. — Zakrzewski, Historia powszechna. Część II. Wyd. 1. i 2. — Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów

ruskich. Wyd. 1. i 2. — **Matematyka.** Baraniecki, Algebra. — Moćnik-Maryniak, Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 3. i 4. — Kranz, Tablice pięciocyfrowe logarytmów. — **Historya naturalna.** Petelenz, Zoologia dla klas wyższych szkół średnich. Wydanie 1. i 2.

Klasa VII. Religia. Ks. Szczeklik, Etyka katolicka. — **Język łaciński.** Cicero, de imperio Cn. Pomp. or., in Catilinam or. Wyd. Kornitzer - Soltysik. — Laelius, wyd. Kornitzer. — Vergilius, wyd. Eichler-Rzepiński. — Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5 — 7. — **Język grecki.** Homera Odyssea, wyd. Christ-Jezienicki. — Demostenes, wyd. Wotke-Schmidt. — Ówikliński, Gramatyka języka greckiego. — **Język polski.** Wypisy polskie Tarnowskiego i Wójcika. Część I. Wyd. 1. i 2. — Wypisy polskie Tarnowskiego i Próchnickiego. Część II. Wydanie 1. i 2. — **Język niemiecki.** Petelenz und Werner, Deutsches Lesebuch für die siebente Classe. Schiller: Wilhelm Tell. Goethe: Egmont. Wyd. Gräser. — **Geografia i historia powszechna.** Zakrzewski, Historia powszechna. Część III. — Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1. i 2. — **Matematyka.** Baraniecki, Algebra. — Moćnik-Maryniak, Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 3. i 4. — Logarytmy Kranza. — **Fizyka.** Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Wyd. 1. i 2. — Tomaszewski, Chemia. Wyd. 2 i 3. — **Propedeutyka filozofii.** Kozłowski, Logika elementarna.

Klasa VIII. Religia. Ks. Jougan, Historia kościoła katolickiego. Wyd. 1. i 2. — **Język łaciński.** Horatius, wyd. Dolnicki i Librewski. — Tacitus, wyd. Müller-Staromiejski. — Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5 — 7. — **Język grecki.** Platona Apologia Sokratesa, Kryton, Fedon, wyd. Christ. — Sofoklesa Antygona, wyd. Schubert-Majchrowicz. — Homera Odyssea, wyd. Christ-Jezienicki. — Ówikliński, Gramatyka języka greckiego. — **Język polski.** Wypisy polskie Tarnowskiego i Próchnickiego. Część II. Wyd. 1. i 2. — **Język niemiecki.** Petelenz und Werner, Deutsches Lesebuch für die achte Classe. — Schiller: Jungfrau v. Orleans; Goethe: Iphigenie auf Tauris, wyd.

Gräsera. — **Geografia i historia powszechna.** Głabiński-Finkel, *Historia i statystyka austr.-węgier. monarchii.* — Lewicki, *Zarys dziejów Polski i krajów ruskich.* Wyd. 1. i 2. — **Matematyka.** Baraniecki, *Algebra.* — Močnik-Maryniak, *Geometria dla wyższych klas.* Wyd. 3. i 4. — *Logarytmy Adama.* — **Fizyka.** Kawecki i Tomaszewski, *Fizyka dla wyższych klas szkół średnich.* Wyd. 1. i 2. — **Propedeutyka filozofii.** Lindner-Kulczyński. *Wykład psychologii.*



V.

Stan zbiorów naukowych.

a) Biblioteka.

1. Biblioteka dla nauczycieli.

Biblioteka dla nauczycieli liczy 1480 dzieł w 2851 tomach i 330 broszur. W roku ubiegłym wzrosła o 38 dzieł; z tych zakupiono 8, otrzymano w darze 30.

Ważniejsze z dzieł zakupionych są:

S. Tarnowski. *Historia literatury pol.* Tom I — V. Kraków 1900. — Dr F. Lohr. *Ein Gang durch die Ruinen Roms.* 1900. — Dr L. German. *O dramatach J. Szujskiego.* Kraków. 1889. — K. Król i J. Nitowski. *Podręcznik do nauki historii literatury pols.* Warszawa 1900. — *Słownik języka polskiego* ułoż. przez J. Karłowicza i t. d. Zesz. 1 — 9. Warszawa 1901. — C. Rethwisch. *Jahresberichte über das höhere Schulwesen.* 14. Jahrg. — *Encyklopedia wychowawcza.* Tom I — V. Warszawa 1881. — J. Krassnig. *Latein. Stilübungen.* Nikolsburg. 1900.

Ważniejsze dzieła otrzymane w darze są:

Rozprawy Wydziału filolog. Serya II. t. 15 i 16. — *Rozpr. Wydz. histor. filozof.* Serya II. t. 14 i 15. — *Sprawozdania komisji sztuki* t. VI. — *Stanisława ze Szczodrkowic* *Rozmowa pielgrzyma.* 1549. Wydał Dr Z. Celichowski. Kraków. 1900. — *Rocznik Akad. Umiej. w Krakowie.* Rok 1899 — 1900. — L. A. Birkenmajer. *Mikołaj Kopernik. Część I.* Kraków. 1900. — *Petri Royzii Maurei Carmina.* Pars I — II. Kraków. 1900. — *Melodye ludowe litewskie* zebrane przez ks. A. Juszkiewicza. *Część I.*

1900. — Ks. J. Fijalek. Mistrz Jakób z Paradyża. T. I i II. Kraków 1900. — J. Karłowicz. Słownik gwar polskich. T. I i II. Kraków 1900. — Dr. L. Finkel. Bibliografia historyi polskiej. T. II. zesz. 3. Kraków 1900. — T. Wojciechowski. Kościół Katedralny w Krakowie. Kraków 1900. — Biblioteka pisarzy polskich. Tom 38, 39 i 40. — Archiwum Komisji prawnej. T. VII. (Dar Akad. Umiej.). — Monatshefte für Mathematik und Physik. 1900. — Sprawozd. z drugiej konferencji dyrektorów szkół średn. galicyjskich. Lwów 1900. — Sprawozd. c. k. Rady Szkolnej Krajowej o stanie szkół średn. galic. 1899 — 1900. (Dar W. Rady Szk. Krajowej). — Dr. T. Pilat. Podręcznik statystyki Galicyi. T. VI. cz. I. Lwów 1900. (Dar W. Wydziału Kraj.). — Minor J. Friedrich Schlegel. I—II. Bd. Wien 1882. — A. Kirchenbauer. Theogonie und Astronomie. Wien 1881. — M. Büdinger. Vorlesungen über englische Verfassungsgeschichte. Wien 1880. — Dr. C. Tausch. Einleitung in die Philosophie. Wien 1892. — E. Hoffmann. Patricische und plebeische Curien. Wien 1879. — E. Hoffmann. Studien auf d. Gebiete der lateinischen Syntax. Wien 1884. — Dr. H. R. v. Zeissberg. Franz Josef I. Wien 1888. — Dr. V. Knauer. Die Lieder des Anakreon. Wien 1888. — Frh. A. v. Berlichingen. Die Befreier Wiens. Wien 1894. (Dar c. k. Biblioteki uniwers. w Wiedniu). — F. Próchnicki. Wzory poezyi i prozy. (Dar Tow. naucz. szk. wyższych). — Dr. F. K. Skobel. O skażeniu jęz. pol. Pocz. I. — Ag. Giller. Historya powstania narodu pols. T. I—IV. Paryż. — J. Rymarkiewicz. Prozaika. — J. Rymarkiewicz. Wzory prozy. — E. Fontille. Ad. Mickiewicz. — K. Mecherzyński. Historya jęz. łac. w Polsce. (Dar profesora A. Soswińskiego). — Dr. St. Dobrzycki. Polska poezya średniowieczna. (Dar autora). — Dr. H. R. v. Ireček. a) Unser Reich vor 2000 Jahren. Wien 1893. b) Unser Reich zur Zeit der Geburt Christi. Wien 1896. c) Karten zur Geschichte des heut. Oesterr. ung. Territor. während des 1. christl. Jahrh. Wien 1897. (Dar autora). — Fr. Hebbel. Demetrius. Hamburg. (Dar p. Krystyny Hebbel). — M. Christof. Das Bankwesen. (Dar autora). — Jabłonowski Al. Akademia kijowsko-mohylańska. Kraków 1900.

Zakład prenumeruje następujące pisma:

- 1) Annalen der Physik und Chemie. — 2) Ateneum. —
- 3) Blätter für das Gymnasial-Schulwesen. — 4) Kwartalnik

historyczny. — 5) Muzeum. — 6) Petermanns Mittheilungen. — 7) Przegląd polski. — 8. Wochenschrift für klass. Philologie. — 9) Verordnungsblatt f. d. Dienstbereich des Ministeriums für Cultus und Unterricht. — 10) Zeitschrift für die oesterr. Gymnasien. — 11) Wszechświat. — 12) Zeitschrift f. d. Gymnasialwesen. — 13) Oesterreich. Ungar. Revue.

Sprawozdań różnych zakładów naukowych posiada biblioteka 3.250.

2. Biblioteka dla młodzieży.

Biblioteka dla młodzieży liczy:

a) *dzieł polskich* 883 w 1334 tomach

b) „ *niemieckich* 307 w 665 „

razem dzieł 1190 w 1999 tomach.

I. W r. szk. 1900/1901 zakupiono:

a) Dzieła polskie: 1. *Dr Bąkowski Kl.* Dzieje wszechnicy krakowskiej od r. 1364 — 1400 i od r. 1400 — 1900. (Bibl. Krak.). — 2. *Bełza St.* W kraju tysiąc jezior. — 3. *Ks. Dr Bukowski.* Kościół akademicki św. Anny. (Bibl. krak.). — 4. *Burnett-Zaleska.* Mały lord. — 5. *Chmielowski P.* Nasi powieściopisarze. Serya II. — 6. *Chrzęszczewska - Warnkówna.* Z biegiem Wisły. Obrazki o kraju. — 7. *Czajkowski Michał.* Wernyhora. — 8. *Genevraye A.* Ulicznik. — 9. *Girardin I.* Nygus. — 10. *Głogier Z.* Geografia historyczna ziem dawnej Polski. — 11. *Green-Wernic.* Brat ociemniały. — 12. *Grimm-Niewiadomska.* Baśnie. — 13. *Grimm A. L.* Powieści z tysiąca i jednej nocy. — 14. *Haggard Ridder.* Kopalnie króla Salomona. — 15. *Hołowiński Ign.* Legendy. — 16. *Dr Karbowski A.* Rozprósenie młodzieży szkolnej krakowskiej w r. 1549. (Bibl. krak.). — 17. *Tenże.* Obiady profesorów uniwersytetu Jagiell. w XVI. i XVII. wieku. (Bibl. krak.). — 18. *Jana Kochanowskiego* dzieła wszystkie. (4 t.). — 19. *Król K.* Przygody i opowiadania misjonarza w Sudanie egipskim. — 20. *Dr Kurpiel A. M.* Podręcznik do dziejów literatury polskiej. (7 egz.). — 21. *Łuszczkiewicz Wł.* Kościół Bożego Ciała. Jego dzieje i zabytki. (Bibl. krak.). — 22. *Tenże.* Sukiennice. (Bibl. krak.). — 23. *Tenże.*

Kościół św. Katarzyny z klasztorem OO. Augustyanów. (Bibl. krak.). — 24. *Mayne Reid-Zaleska*. Puszcza wodna w lesie. — 25. *Taż.* Polów potworów morskich. — 26. *Mazanowski A.* Charakterystyki literackie pisarzy polskich. VI. Jan Kochanowski. (4 egz.). — 27. *Mazanowski M.* Charakterystyki literac. pisarzy pol. VII. Aleksander hr. Fredro. (4. egz.). — 28. *Morawska Z.* Jerzy Jaszczur Bażeński. — 29. *Taż.* Jan Niewdźzyd. — 30. *Taż.* Królewicz. Niedźwiedź. — 31. *Nansen-Umiński.* Wśród lodów i nocy. — 32. *Nanteuil M.* Na lądzie i morzu. Przygody z niewoli Arabów. — 33. *Pasek Jan Chryzostom.* Pamiętniki. Wydanie Bobina. (14 egz.). — 34. *Prokesch Wł.* Wspomnienia mieszczanina krakowskiego z lat 1768 — 1807. (Bibl. krak.). — 35. *Przyborowski W.* Namioty Wezyra. — 36. *Tenże.* Madejowe łoże. — *Tenże.* Płowce. — 38. *Przyborowski I.* Wiadomość o życiu i pismach Jana Kochanowskiego. — 39. *Ptaśnik I.* Obrazki z życia żaków krakowskich w XV. i XVI. wieku. (Bibl. krak.). — 40. *Rodziejczówna M.* Szary proch. — 41. *Rzewuski H.* Opowiadanie starego szlachcica. (2 t.). — 42. *Tarnowski St.* O dramatach Schillera. (4 egz.). — 43. *Tenże.* Studya do historii literatury polskiej. Wiek XVI. Jan Kochanowski. — 41. *Urbanowska Z.* Guccio zaczarowany. — 45. *Umiński Wł.* Młody jeniec indyjski. — 46. *Tenże.* Podróż naokoło świata piechotą i w podoblocznych krainach. — 47. *Tenże.* Pioruny i błyskawice. — 48. *Tenże.* Podróż bez pieniędzy. — 49. *Tenże.* Pole dyamentowe. — 50. *Zathey H.* Młodość Bohdana Zaleskiego. — 51. Życiorysy sławnych Polaków (wyd. K. Grendyszyńskiego): a) Mikołaj Kopernik, b) Adam Mickiewicz, c) Józef Korzeniowski, d) Zygmunt Kaczkowski, e) Jan Śniadecki, f) Jan Kochanowski, g) Jędrzej Śniadecki, h) Tadeusz Czacki, i) Fryderyk Chopin, j) Maurycy Gosławski, k) Klementyna z Tańskich Hofmanowa, l) Stanisław Konarski, ł) Michał Czajkowski, m) I. Bohdan Zaleski, n) Stanisław Moniuszko.

b) Dzieła niemieckie: 1. *Goethe W.* Faust I. Theil. Gräasers Schulausgaben. (5 egz.). — 2. *Grillparzers sämtliche Werke.* Herausgeb. und mit Einleitungen versehen von *August Sauer.* Stuttgart. (20 t.). — 3. *Hauptmann Gerhardt.* Die versunkene Glocke. — 4. *Dr Vollprecht W.* Das Säkularfest des Augustus. Gymnasialbibliothek. Heft 33.

II. Otrzymano w darze:

a) Dzieła polskie: 1. *Bukowiecka Zofia*. Historya o Janku górniku. — 2. *Cooper*. Pogromca zwierza i ostatni Mohikanin. — *Heidenstein - Czubek*. Pamiętniki wojny moskiewskiej. — 4. *Kochanowski Jan*. Pieśń świętojańska o Sobótce. Objąsnił *Dr. I. Rymarkiewicz*. — 5. *Tenże*. Odprawa posłów greckich. (Wyd. Mrówki). — 6. *Tenże*. Treny. (Wyd. Mrówki). — 7. *Kornel Piotr*. Cyd. Tłóm L. Osiński. (Wyd. Mrówki. 2 egz.). — 8. *Król K.* W kraju piramid. — 9. *Łoziński W.* Zaklęty dwór (2 t.). — 10. *Mazanowski M.* Charakterystyki literackie pisarzy polskich. III. Zygmunt Krasiński. — 11. *Mazanowski A.* Charakterystyki literackie. VI. Jan Kochanowski. — 12. *Poeche I.* Dawne czasy. — 13. *Tenże*. Złota księżeczka. — 14. *Swift I.* Podróż Gulliwera. — 15. *Szekspir - Pajgert*. Juliusz Cezar.

b) Dzieła niemieckie: 1. *Goethe W.* Hermann und Dorothea. (12 egz.). — 2. *Tenże*. Iphigenie auf Tauris. (4 egz.). — 3. *Tenże*. Götz von Berlichingen. (4 egz.). — 4. *Tenże*. Torquato Tasso. — 5. *Tenże*. Egmont. (3 egz.). — 6. *Grillparzer Fr.* Sappho. — 7. *Tenże*. König Ottokars Glück und Ende. (2 egz.). — 8. *Tenże*. Der Traum, ein Leben. — 9. *Herder I. G.* Der Cid. (2 egz.). — 10. *Kleist H.* Die Hermannsschlacht. — 11. *Lessing G. E.* Emilia Galotti. — 12. *Tenże*. Minna v. Barnhelm. (3 egz.) — 13. *Tenże*. Laokoon. — 14. *Tenże*. Hamburgische Dramaturgie. — 15. *Schiller Fr.* Wilhelm Tell. (4 egz.) — 16. *Tenże*. Wallenstein. (3 egz.). — 17. *Tenże*. Die Jungfrau von Orleans. (7 egz.). — 18. *Tenże*. Die Braut von Messina. (2 egz.). — 19. *Tenże*. Kabale und Liebe. — 20. *Tenże*. Die Verschwörung des Fiesko zu Genua. — 21. *Tenże*. Don Carlos. — 22. *Shakespeare*. Macbeth. — 23. *Tenże*. Othello. — 24. *Steingraber Alfred*. Der Herzenskaiser. — 25. *Voss*. Luise.

Udział uczniów i ruch książek w r. szk. 1900/19 1.

| K l a s a | Liczba uczniów wypożyczających | Liczba wypożyczonych | | | |
|-----------|--------------------------------|----------------------|-------|-------------|-------|
| | | polskich | | niemieckich | |
| | | dziel | tomów | dziel | tomów |
| Ia | 15 | 79 | 79 | — | — |
| Ib | 10 | 19 | 19 | — | — |
| IIa | 17 | 87 | 87 | — | — |
| IIb | 20 | 163 | 163 | — | — |
| IIIa | 11 | 52 | 68 | — | — |
| IIIb | 9 | 46 | 52 | — | — |
| IV | 3 | 30 | 38 | — | — |
| Va | 12 | 56 | 67 | 3 | 3 |
| Vb | 19 | 120 | 140 | 14 | 14 |
| VIa | 23 | 177 | 214 | 36 | 40 |
| VIb | 27 | 144 | 175 | — | — |
| VIIa | 27 | 63 | 87 | 70 | 72 |
| VIIb | 35 | 70 | 97 | 91 | 94 |
| VIIIa | 20 | 49 | 70 | 47 | 49 |
| VIIIb | 28 | 70 | 89 | 37 | 38 |
| Klas 15 | 276 | 1225 | 1445 | 298 | 310 |

3. Biblioteka pomocy koleżeńskiej.

Biblioteka pomocy koleżeńskiej liczy 1542 książek szkolnych. W ubiegłym roku wzrosła o 248 książek, częścią otrzymanych w darze (241), częścią zakupionych (7). Z biblioteki korzystała znaczna liczba uczniów, a mianowicie rozdano:

| | | | | | | |
|----------|------|--------|----|---------------|-----|---------|
| W klasie | I | między | 45 | uczniów . . . | 184 | książek |
| « | II | « | 57 | « . . . | 224 | « |
| « | III | « | 29 | « . . . | 227 | « |
| « | IV | « | 30 | « . . . | 196 | « |
| « | V | « | 36 | « . . . | 121 | « |
| « | VI | « | 26 | « . . . | 82 | « |
| « | VII | « | 20 | « . . . | 82 | « |
| « | VIII | « | 29 | « . . . | 94 | « |

Razem 272 uczniów . . . 1210 książek.

b) **Gabinet fizykalny.**

Gabinet fizykalny posiada przyrządów 383. W roku szk. 1900/1901 zakupiono: 1) Maszynę influencyjną Wimshursta. 2) Ampèremeter. 3) Voltmeter. 4) Dwie rurki Geisslerowskie. 5) Podstawkę dla rurek Geisslerowskich. 6) Przyrząd dźwigniowy dla sił równoległych. 7) Barometer gruszkowy. 8) Przyrząd do wytwarzania tlenu. 9) Przyrząd zabezpieczający przed wybuchem przy zapalaniu wodoru.

c) **Gabinet historii naturalnej.**

Do gabinetu historii naturalnej zakupiono: 1) Dwie szafy na zbiory naukowe. 2) Trzy modele z masy papierowej (język, ręka, noga). 3) Pięć tablic anatom. Dra Kundrata. 4) Cztery tablice z okazami (*Pieris brassicae*, *Bostrychus typographus*, *Formica rufa*, *cuculus canorus*).

d) **Gabinet geograficzno-historyczny.**

Gabinet geograficzno-historyczny posiada 120 numerów inwentarza. W roku ubiegłym nabyto: 1) Sprunner und Bretschneider. Historisch-geographischer Wandatlas 10 Karten B. 2) Bamberg. Schulwandkarte von Asien (phys.). 3) Bamberg. Schulwandkarte von Afrika (phys.). 4) Langla Obrazy historyczne: Das Mittelalter und die neuere Zeit (32—47).

e) **Gabinet archeologiczny.**

Do gabinetu archeologicznego zakupiono w roku ostatnim: 1) A. Baumeister, Denkmäler des classischen Alterthums. 2) Jan Sýkora — Z. Chelmicki, Biblia złota klasyków. 3) 6 ram. Otrzymano w darze od ucznia VII klasy Hieronima hr. Tarnowskiego 4 większe fotografie forum rzymskiego i term Karakalli.

f) **Gabinet rysunkowy.**

Do nauki rysunków kupiono w roku ubiegłym 6 zeszytów wzorów p. t. J. v. Storck. Die Pflanze in der Kunst.

VI.

Fizyczny rozwój młodzieży.

Oprócz nauki gimnastyki, udzielanej w kl. I—VI jako przedmiot obowiązkowy, a w kl. VII—VIII jako przedmiot nadobowiązkowy po 2 godziny na tydzień, miały na celu fizyczne wychowanie młodzieży także gry i zabawy, urządzone regularnie w parku Dra Jordana trzy razy tygodniowo, jakoteż wycieczki w bliższe i dalsze okolice miasta, odbywane w towarzystwie nauczycieli już to w celach naukowych już to dla przyjemności. Przerwy między godzinami szkolnymi przepędzali uczniowie na wolnym powietrzu w dziedzińcu.

VII.

Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

1. Wys. c. k. Rada szk. kr. okólnikiem z dnia 5. stycznia 1901 l. 30421 oznajmia, że prywatne szkoły ludowe i wyższe zakłady naukowe wolno otwierać tylko za zezwoleniem Władzy szkolnej i zarządza, aby Rady szk. okręgowe udzielały wszelkich wskazówek osobom, zgłaszającym się z zamiarem otwarcia zakładów naukowych. Zakłady naukowe winny każdą zmianę w składzie nauczycielskim, każdą zmianę planu naukowego i każdą zmianę lokalu podawać przed wykonaniem do wiadomości władz szkolnych.
2. Rada szk. kraj. okóln. z dnia 3. lutego 1901 l. 2599 postanowiła zakres Dziennika urzędowego, ograniczonego do szkół ludowych, rozszerzyć na wszystkie szkoły, podległe jej zarządowi lub nadzorowi, a więc także na szkoły średnie publiczne i prywatne.

3. J. E. Pan Minister W. i O. reskr. z dnia 25. kwietnia 1900 l. 9131 oznajmił, iż ulgi przy egzaminie dojrzałości, przyznane tym kandydatom, którzy nie zdali egzaminu poprawczego, mogą mieć miejsce w tym tylko wypadku, jeżeli kandydat po raz pierwszy powtarza egzamin. (R. szk. kr. okól. z dnia 11. maja 1901. l. 10869).
 4. J. E. Pan Minister W. i O. rozp. z dnia 28. kwietnia 1901. l. 9834 zarządził, aby dla tych kobiet, które mogą wykazać się prawem obywatelstwa austriackiego, końcowa uwaga w świadectwach dojrzałości opiewała: »Egzaminowana uczyniła tedy zadość prawnym wymaganiom i otrzymuje wskutek tego świadectwo dojrzałości, upoważniające ją do uczęszczania na uniwersytet, o ile na to pozwalają obowiązujące przepisy. (R. szk. kr. okól. z dnia 13. maja 1901. l. 12653).
 5. Rada szk. kraj. okól. z dnia 21. maja 1901. l. 12998 wzywa grona nauczycielskie, aby stosownymi środkami pedagogicznymi wpływały na poprawę tych uczniów, którzy usuwają się z pod rygoru przepisów szkolnych, obowiązujących w sprawie mundurków i dla zapewnienia bezkarności swym wybrykom przebierają się w suknie cywilne albo dla utrudnienia kontroli odpinają sobie odznaki klasowe, albo przez lekkomyślność i próżność wymyślają różne, śmieszna przesadą rażące zmiany w kroju i barwie mundurków, albo wreszcie zaniedbują najprostszycw wymagań czystości i porządku.
-

STATYSTYKA ZAKŁADU.

| | K L A S A | | | | | | | | | | | | | | Razem | | |
|---|-----------|----|----|----|-----|----|----|----|----|----|----|----|-----|----|-------|------|-----|
| | I | | II | | III | | IV | | V | | VI | | VII | | | VIII | |
| | a | b | a | b | a | b | a | b | a | b | a | b | a | b | | a | b |
| | I | | II | | III | | IV | | V | | VI | | VII | | | VIII | |
| Zi końcem r. szk. 1899/1900 było | 45 | 46 | 62 | 33 | 35 | 45 | 40 | 34 | 39 | 35 | 36 | 36 | 43 | 37 | 566 | | |
| Na początku roku szkolnego 1900/1901 przyjęto | 46 | 44 | 55 | 54 | 38 | 39 | 58 | 42 | 41 | 38 | 38 | 38 | 34 | 37 | 37 | 45 | 647 |
| W ciągu roku wstąpiło | 4 | 6 | 1 | 2 | 2 | 1 | 1 | — | 5 | 1 | 1 | — | 3 | — | — | 29 | 29 |
| Wogóle zatem przyjęto w roku 1900/1901 | 50 | 50 | 56 | 56 | 40 | 40 | 59 | 42 | 46 | 39 | 39 | 38 | 37 | 37 | 37 | 47 | 676 |
| A mianowicie: | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 1) Z innych zakładów: | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| a) z promocyą | 44 | 42 | 13 | 13 | 5 | 9 | 4 | 3 | 10 | 10 | 2 | 3 | 3 | 1 | 7 | — | 169 |
| b) bez promocyi | 1 | 2 | 1 | 5 | 5 | 1 | 2 | 2 | 2 | 5 | — | 2 | 1 | — | — | — | 29 |
| 2) Z tutejszego zakładu: | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| a) z promocyą | — | — | 41 | 38 | 29 | 27 | 53 | 34 | 34 | 24 | 37 | 33 | 33 | 36 | 40 | — | 459 |
| b) bez promocyi | 5 | 6 | 1 | — | 1 | 3 | — | 3 | — | — | — | — | — | — | — | — | 19 |
| Razem | 50 | 50 | 56 | 56 | 40 | 40 | 59 | 42 | 46 | 39 | 39 | 38 | 37 | 37 | 47 | 676 | 676 |
| W ciągu roku wystąpiło | 5 | 5 | 6 | 6 | 5 | 5 | 3 | 2 | 6 | 3 | 4 | 1 | 4 | 2 | 4 | 61 | 61 |
| Zi końcem roku szk. 1900/1901 było zatem | 45 | 45 | 50 | 50 | 35 | 35 | 56 | 40 | 40 | 36 | 35 | 37 | 33 | 35 | 43 | 615 | 615 |
| Między nimi było: | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| a) uczniów publicznych | 43 | 42 | 46 | 48 | 34 | 34 | 52 | 40 | 39 | 36 | 35 | 36 | 33 | 35 | 42 | 595 | 595 |
| b) uczniów prywatnych | 2 | 5 | 4 | 2 | 1 | 1 | 4 | — | 1 | — | — | 1 | — | — | 1 | 20 | 20 |

2. Według miejsca urodzenia było:

| | | | | | | | | | | | | | | | | |
|------------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|----|-----------------|----|----|-----------------|----|----|-----------------|-------------------|
| Z Krakowa i W. Ks. Krak. | 18 | 18 ¹ | 21 ¹ | 22 ² | 8 | 19 ¹ | 24 ² | 16 | 11 | 10 | 11 | 15 | 9 | 10 | 13 ¹ | 225 ⁸ |
| Z Galicyi | 20 ¹ | 18 ¹ | 19 ³ | 21 | 20 ¹ | 13 | 23 ¹ | 21 | 22 | 20 | 18 | 18 | 19 | 18 | 24 | 294 ⁷ |
| Z Król. Polskiego | 1 ¹ | 2 ¹ | 5 | 5 | 4 | — | 4 ¹ | 1 | 4 | 4 | 5 | 2 ¹ | 3 | 5 | 3 | 48 ⁴ |
| Z Łódzkiej | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 5 |
| Z Śląska | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 21 |
| Z Moraw | — | — | — | — | — | — | — | — | 0 ¹ | — | — | — | — | — | — | 2 |
| Z Czech | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 2 |
| Z Austrii | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 |
| Z Węgier | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 |
| Z W. Ks. Poznańskiego | 2 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 4 |
| Z Litwy | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 4 |
| Z Włochy | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 4 |
| Z Ukrainy | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 3 |
| Z Tyrolu | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 2 |
| Z Rumunii | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 |
| Z Włoch | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 |
| Z Ameryki (Stany Zjedn.) | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 |
| Razem | 43 ² | 42 ³ | 46 ⁴ | 48 ² | 34 ¹ | 34 ¹ | 52 ⁴ | 40 | 39 ¹ | 36 | 35 | 36 ¹ | 33 | 35 | 42 ¹ | 595 ²⁰ |

3. Według języka ojczystego było:

| | | | | | | | | | | | | | | | | |
|-------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|----|-----------------|----|----|-----------------|----|----|-----------------|-------------------|
| Polaków | 43 ² | 42 ³ | 46 ⁴ | 46 ² | 34 ¹ | 34 ¹ | 52 ⁴ | 40 | 39 | 36 | 35 | 36 ¹ | 33 | 34 | 42 ¹ | 592 ¹⁰ |
| Rusinów | — | — | — | 2 | — | — | — | — | 0 ¹ | — | — | — | — | 1 | — | 3 |
| Niemców | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 0 ¹ |
| Razem | 43 ² | 42 ³ | 46 ⁴ | 48 ² | 34 ¹ | 34 ¹ | 52 ⁴ | 40 | 39 ¹ | 36 | 35 | 36 ¹ | 33 | 35 | 42 ¹ | 595 ²⁰ |

4. Według wyznania religij. było:

| | | | | | | | | | | | | | | | | |
|------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|----|-----------------|----|----|-----------------|----|----|-----------------|-------------------|
| Religii rzym.-katol. | 40 ² | 40 ² | 42 ⁴ | 42 ² | 32 ¹ | 30 ¹ | 47 ⁴ | 36 | 36 ¹ | 34 | 29 | 32 ¹ | 30 | 30 | 38 ¹ | 538 ¹⁰ |
| " grecko-katol. | — | — | — | 2 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 4 | 4 |
| " ewang. (augsb.) | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 | 1 |
| " mojżeszowej | 3 | 2 ¹ | 4 | 4 | 2 | 4 | 4 | 4 | 3 | 2 | 6 | 4 | 3 | 4 | 3 | 52 ¹ |
| Razem | 43 ² | 42 ³ | 46 ⁴ | 48 ² | 34 ¹ | 34 ¹ | 52 ⁴ | 40 | 39 ¹ | 36 | 35 | 36 ¹ | 33 | 35 | 42 ¹ | 595 ²⁰ |

K L A S A

5. Wiek uczniów.

| L. lat | I | | II | | III | | IV | | V | | VI | | VII | | VIII | | Razem |
|--------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|----|-----------------|----|----|-----------------|-----|----|-----------------|-----------------|-------------------|
| | a | b | a | b | a | b | a | b | a | b | a | b | a | b | a | b | |
| 11 | 14 ² | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 28 ³ |
| 12 | 18 ¹ | 20 ³ | 20 ² | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 69 ⁷ |
| 13 | 7 | 10 | 13 ¹ | 13 | 14 | 12 ¹ | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 69 ² |
| 14 | 3 | 6 | 9 | 8 | 8 | 9 | 12 ² | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 55 ² |
| 15 | 1 | 2 | 2 | 5 | 7 ¹ | 5 | 17 ¹ | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 63 ² |
| 16 | — | — | 1 | 1 | 2 | 1 | 13 ¹ | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 78 ¹ |
| 17 | — | — | 1 | 1 | — | — | 7 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 78 ¹ |
| 18 | — | — | — | — | 2 | 2 | 2 | 4 | 9 | 13 | 6 | 15 | 12 | 9 | 15 | 9 | 60 ¹ |
| 19 | — | — | — | — | — | — | 1 | 4 | 5 | 4 | 7 | 4 | 5 | 7 | 11 | 40 | 40 |
| 20 | — | — | — | — | 1 | — | — | 1 | 1 | 1 | 2 | 1 | 4 | 7 | 11 | 11 | 26 ² |
| 21 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 3 | 5 | 7 | 5 | — |
| 22 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 5 | 5 | 4 | 9 | 22 |
| 23 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 3 | 5 | 4 | 9 | 22 |
| 26 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 2 | 1 | 1 | 1 | 6 |
| 27 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Razem | 43 ² | 42 ³ | 46 ⁴ | 48 ² | 34 ¹ | 34 ¹ | 52 ⁴ | 40 | 39 ¹ | 36 | 35 | 36 ¹ | 33 | 35 | 42 ¹ | 42 ¹ | 595 ²⁰ |

6. Według miejsca pobytu rodziców było:

| | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|---------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|----|-----------------|----|----|-----------------|----|----|-----------------|-----------------|-------------------|
| Miejscowych | 28 | 31 ² | 37 ¹ | 32 | 24 | 27 ¹ | 34 ¹ | 19 | 26 ¹ | 20 | 25 | 22 | 19 | 18 | 21 ¹ | 21 ¹ | 383 ⁷ |
| Zamiejscowych | 15 ² | 11 ¹ | 9 ³ | 16 ² | 10 ¹ | 7 | 18 ³ | 21 | 13 | 16 | 10 | 14 ¹ | 14 | 17 | 21 | 21 | 212 ¹³ |
| Razem | 43 ² | 42 ³ | 46 ⁴ | 48 ² | 34 ¹ | 34 ¹ | 52 ⁴ | 40 | 39 ¹ | 36 | 35 | 36 ¹ | 33 | 35 | 42 ¹ | 42 ¹ | 595 ²⁰ |

7. Klasyfikacja uczniów.

a) Z końcem r. szk. 1900/1901 otrzymywano:

| | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|-------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|----|-----------------|----|----|-----------------|----|----|-----------------|-----------------|-------------------|
| Stopień celujący | 7 | 8 ¹ | 5 | 6 | 3 | 3 | 5 ¹ | 4 | 5 | 1 | 1 | 6 | 7 | 6 | 2 | 2 | 70 ² |
| " pierwszy | 26 ¹ | 23 ² | 35 ³ | 32 ² | 20 | 23 | 33 ¹ | 21 | 27 ¹ | 23 | 20 | 24 | 19 | 25 | 37 ¹ | 37 ¹ | 396 ¹¹ |
| " drugi | 3 | 1 | 3 | 2 | 4 ¹ | 4 ¹ | 5 | 5 | 4 | 3 | 3 | 2 | 1 | — | — | — | 41 ¹ |
| " trzeci | 3 | 2 | 3 | 4 | 4 | 4 | — | 4 | 4 | 4 | 4 | — | — | — | — | — | 28 |
| Do egz. popraw. przeznaczono | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 ¹ | 4 | 9 ² | 3 | 3 | 4 | 7 | 4 | 6 | 4 | 1 | 1 | 60 ³ |
| Do egz. uzupełk. przeznaczono | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Nie klasyfikowano | 0 ¹ | — | 0 ¹ | — | — | — | — | — | — | — | — | 0 ¹ | — | — | — | — | 0 ³ |
| Razem | 43 ² | 42 ³ | 46 ⁴ | 48 ² | 34 ¹ | 34 ¹ | 52 ⁴ | 40 | 39 ¹ | 36 | 35 | 36 ¹ | 33 | 35 | 42 ¹ | 42 ¹ | 595 ²⁰ |

b) Uzupelnienie klasyfikacji za rok szk. 1899/1900.

Do egz. popraw. przeznaczono
Egz. popraw. złożyło
Egz. popraw. nie złożyło
c) Ostateczny wynik klasyfikacji za rok szk. 1899/1900.

| | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|----------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|----|----|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-------------------|-----------------|
| Stopień celujący otrzymało | 6 ¹ | 5 | 7 ¹ | — | 2 | 6 | 5 | 3 | 1 | 6 | 5 | 5 | 2 | 5 | 2 | 5 | 63 ² |
| " pierwszy | 31 ³ | 31 ³ | 50 ⁶ | 24 | 25 ² | 37 ² | 31 ² | 25 | 36 ² | 28 | 29 | 29 ² | 37 ¹ | 30 ² | 30 ² | 443 ²⁵ | |
| " drugi | 2 ¹ | 2 | 1 | 1 | 2 ¹ | — | 2 | 4 | — | — | 1 | — | — | — | — | 15 ² | |
| " trzeci | 1 | 2 | — | — | 3 | — | — | 1 | — | 1 | — | — | — | — | — | 9 | |
| Nie klasyfikowano | — | 1 ² | — | — | — | — | — | 0 ¹ | — | — | — | — | — | — | — | 16 | |
| Razem | 40 ⁵ | 41 ⁵ | 56 ⁶ | 32 ¹ | 32 ³ | 43 ² | 38 ² | 33 ¹ | 37 ² | 35 | 36 | 34 ² | 39 ¹ | 35 ² | 35 ² | 531 ³⁵ | |

8. Opłaty szkolne.

Opłatę szkolną złożyło*):

| | | | | | | | | | | | | | | | | |
|----------------|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|-----|
| w I. półroczu | 15 | 17 | 21 | 19 | 13 | 13 | 18 | 13 | 8 | 16 | 17 | 13 | 10 | 15 | 15 | 223 |
| w II. półroczu | 11 | 10 | 11 | 15 | 10 | 11 | 19 | 16 | 13 | 22 | 18 | 16 | 8 | 16 | 12 | 208 |

Uwolnionych od opłaty było:

| | | | | | | | | | | | | | | | | |
|-----------------------------------|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|----|-----|
| w I. półroczu | 28 | 24 | 34 | 35 | 26 | 25 | 40 | 29 | 32 | 21 | 19 | 25 | 24 | 22 | 30 | 414 |
| w II. półroczu | 33 | 33 | 35 | 35 | 28 | 24 | 34 | 24 | 27 | 14 | 17 | 20 | 25 | 19 | 31 | 399 |
| Takse wstępna (4x20 K.) złożyło | 47 | 46 | 9 | 16 | 7 | 6 | 6 | 6 | 8 | 12 | 2 | 5 | 3 | 1 | 6 | 180 |
| Datek (2 K.) na zbiory naukowe | 50 | 50 | 56 | 56 | 40 | 40 | 59 | 42 | 46 | 39 | 39 | 38 | 37 | 37 | 47 | 676 |
| Takse (2 K.) za duplik. świad. | — | 1 | 1 | 1 | 2 | 2 | — | 2 | — | 1 | — | 2 | 1 | 12 | 3 | 28 |
| Datki na gry i zabawę wynosiły K. | 34 | 30 | 41 | 36 | 30 | 26 | 35 | 29 | 28 | 28 | 24 | 28 | 28 | 30 | 37 | 464 |

9. Uczęszczenie na naukę przedmiotów nadobowiązkowych.

| | | | | | | | | | | | | | | | | |
|---------------------------|----|----|----|----|----|----|----|---|---|----|----|----|----|---|---|-----|
| Historja kraju rodzinnego | — | — | — | — | 35 | 34 | 52 | — | — | 36 | 35 | 36 | 33 | — | — | 261 |
| Język ruski | — | — | — | — | — | — | 7 | 1 | 3 | 1 | 1 | 3 | 2 | — | — | 18 |
| Język francuski | 18 | 16 | 19 | 10 | 10 | 5 | 6 | 1 | 1 | 2 | 1 | — | — | — | — | 23 |
| Rysunki | 24 | 14 | 10 | 22 | 10 | 10 | 5 | 3 | 1 | 4 | 2 | 4 | 1 | — | — | 99 |
| Kaligrafja | 10 | 16 | 5 | 11 | 3 | 4 | 3 | — | — | — | 7 | 3 | 1 | — | — | 70 |
| Śpiew | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 45 |
| Stenografia | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Gimnastyka | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 8 |

*): Opłata szkolna wynosiła w I. półroczu 8920 K., w II. półr. 8920 K.; razem 17240 K. — Takse wstępne wynosiły 756 K., datki na zbiory naukowe 1352 K., taksy za duplikaty świadectw 56 K.; razem 2164 K. — Stypendystów było 18. Ogólna kwota pobranych stypendyów wynosiła 5010 K.

10. Pomoc koleżeńska.

Dochód.

| | |
|--|----------|
| Pozostałość z roku 1899/1900 | 276·04 K |
| J. W. hr. Raczyńska złożyła | 100·00 » |
| WP. Augustyński złożył | 2·00 » |
| » Korczyński » | 10·00 » |
| » Chomętowski » | 20·00 » |
| » Jaworski » | 40·00 » |
| » Jentys » | 10·00 » |
| Przy wpisie uczniów zebrano | 112·40 » |
| Uczniowie niższego gimnazjum złożyli | 389·68 » |
| (mianowicie w kl. Ia 66·50 K, w kl. Ib 42·16 K, w kl. IIa 61·46 K, w kl. IIb 88·86 K, w kl. IIIa 52·50 K, w kl. IIIb 37·70 K, w kl. IV 40·50 K). | |
| Uczniowie wyższego gimn. złożyli | 304·72 » |
| (mianowicie w kl. Va 41·20 K, w kl. Vb 16·00 K, w kl. VIa 22·60 K, w kl. VIb 32·22 K, w kl. VIIa 80·80 K, w kl. VIIb 35·10 K, w kl. VIIIa 70·80 K, w kl. VIIIb 6·00 K). | |

Razem . . 1264·84 K

Nadto Związek katolickich krawców w Krakowie ofiarował dwa nowe mundurki dla dwóch ubogich uczniów.

Rozchód.

| | |
|---|-----------|
| Dla ubogich uczniów wydano na książki, mundurki, obuwie i opłatę szkolną | 900·80 K |
| Na oprawę książek biblioteki ubogich uczniów wydano | 19·20 » |
| Pozostaje na rok szk. 1901/2 | 344·84 » |
| <hr/> | |
| Razem . . | 1264·84 K |

Szlachetnym ofiarodawcom składa Dyrekcyja imieniem ubogiej młodzieży najszczerze podziękowanie.

IX.

KRONIKA ZAKŁADU.

Rok szkolny 1900/1901 rozpoczął się dnia 3. września 1900 uroczystem nabożeństwem, odprawionem w kaplicy zakładu.

Wpisy uczniów do klasy I. odbywały się 27. i 28. czerwca, do wszystkich klas w trzech ostatnich dniach sierpnia. Na początku roku zapisało się uczniów 631. Wskutek tego podzielono 7 klas, każdą na 2 oddziały; zakład liczył przeto 8 klas głównych i 7 równorzędnych.

Egzamin wstępny do klasy I. odbył się 30. czerwca i 1. września. Do egzaminu zgłosiło się uczniów 93; z tych przyjęto 77, reprobowano 16.

Dnia 10. września i 19. listopada odprawiono w kaplicy szkolnej żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Cesarzowej Elżbiety.

Poprawczy egzamin dojrzałości odbył się we wrześniu, a mianowicie: piśmienny 17., ustny 19. września pod przewodnictwem c. k. krajowego Inspektora szkół średnich, WP. Dr. L. Germana.

Dnia 27. września przystąpiła młodzież do spowiedzi, a dnia następnego do komunii św.

D. 29. września odbyła się w zakładzie uroczystość szkolna z powodu jubileuszu 70. rocznicy urodzin Jego Cesarskiej i Królewskiej Apostolskiej Mości, poprzedzona dziękczynnem nabożeństwem, po którym przemówił do młodzieży prof. Dr. Franciszek Bylicki.

Dnia 4. października obchodził zakład uroczystem nabożeństwem Imieniny Najj. Pana.

Dnia 20. października zaszczycił zakład swą obecnością J. E. Kardynał Jan Książ z Kozielska Puzyna i przysłuchiwał się nauce religii w klasie VIIIb.

W listopadzie otrzymał zakład w darze od ks. profesora Stanisława Puszeta cztery piękne figury z gipsu, wyobrażające Matkę Boską, św. Jana Kantego, św. Jacka i Adama Mickiewicza. Za ten dar cenny składa Mu Dyrekcya także na tem miejscu najszczerze podziękowanie.

Dnia 6. listopada zwiedził zakład JWP. Wiceprezydent c. k. Rady szk. kraj. Dr Michał Bobrzyński. Zabawił w nim przez 4 godziny, przysłuchując się nauce języka łacińskiego w kl. Ia, IV i VIIIb, języka greckiego w kl. VIa i VIIb, jęz. polskiego w kl. VIa, języka niemieckiego w klasie VIIa. Był także na lekcyi gimnastyki w kl. IIa.

Dnia 28. listopada urządzili uczniowie kl. VII. uroczysty poranek ku uczczeniu nieśmiertelnej pamięci Adama Mickiewicza. Uroczystość tę zagaił odczytem uczeń Kazimierz Morawski, a zakończył przemową do młodzieży zastępca nauczyciela Stanisław Koprowicz.

W dniach 14 — 18. stycznia odbył lustrację zakładu c. k. krajowy Inspektor szkół średnich WP. dr. L. German.

W czasie od 16. do 19. marca odbyli uczniowie rekolekcyę wielkopostną, poczem przystąpili do św. Sakramentów Pokuty i Ołtarza. Egzorty dla klas niższych miał ks. prof. St. Puszet, dla klas wyższych ks. Stefan Bratkowski T. J.

Dnia 21. maja przysłuchiwał się nauce religii rzym.-kat. w kl. VIIa i IIb jako komisarz biskupi Przew. ks. dr. Stanisław Spis, kanonik kapituły katedralnej i prof. uniwersytetu.

Dnia 3. czerwca przystąpili uczniowie do spowiedzi, a na zajutrz do komunii św.

Piśmienny egzamin dojrzałości w terminie letnim odbył się w dniach 6 — 11. maja, ustny zaś w dniach 10 — 24. czerwca pod przewodnictwem c. k. Rady rządu WP. dr. L. Kuleczyńskiego, dyrektora gimnazjum św. Anny w Krakowie. Po egzaminie rozdano abiturjentom świadectwa wobec Komisji egzaminacyjnej. Przy tej sposobności przemówił do nich prof. Józef

Winkowski; imieniem zaś abiturjentów podziękował profesorom za trudy i życzliwą opiekę Tadeusz Szydłowski.

Dnia 28. czerwca odprawiono w kaplicy szkolnej żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Cesarza Ferdynanda.

W ciągu roku umarło trzech uczniów: Wojnarski Stanisł. z kl. Va, Piotrowski Gustaw z kl. Vb i Rottermund Ludwik z kl. IIIb. Za spokój ich dusz odprawiono żałobne nabożeństwa.

Rok szkolny 1900/1901 zakończono dnia 29. czerwca uroczystem nabożeństwem dziękczynnem, po którym uczniowie otrzymali świadectwa za drugie półrocze.



X.

KLASYFIKACYA UCZNIÓW

za II. półrocze roku szkolnego 1900/1901.

Klasa I. A.

Stopień celujący:

Bojanowski Gustaw
 Fic Gabryel
 Giełdanowski Rudolf
 Gronner Zsiga
 Jentys Stanisław
 Krajewski Marcelin
 Żmuda Maryan

Cedzyński Eugeniusz
 Chlebowski Tadeusz
 Ciszewski Mirosław
 Cybulski Witold
 Dembowski Adam
 Gadomski Jan
 Gatkowski Władysław
 Gliwa Wojciech
 Grabowski Czesław
 Grek Piotr
 Grodyński Jan
 Jarmutowski Stefan

Koneczny Czesław
 Marszałek Tadeusz
 Mikulski Adam
 Rzepecki Stanisław
 Siedlecki Feliks
 Siuta Józef
 Szerbiński Jarosław
 Szwejkowski Stanisław
 Wileczyński Juliusz
 Wojdała Paweł
 Zaleski Stefan
 Cieślewicz Wład. (pryw.)

Stopień pierwszy:

Beldowski Tadeusz
 Birnbaum Leon
 Blumenfeld Oskar

Stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 3; do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 4.

Klasa I. B.

Stopień celujący:

Brandys Marian
 Dąbrowski Jan
 Gałuszka Czesław
 Knorek Jan
 Niedziela Władysław
 Płoszewski Leon
 Siemionów Władysław
 Wawro Alojzy
 Ullrychówna Elw. (pryw.)

Dunin Roman
 Friedeker Izidor
 Gonsienica Emil
 Gwiazdomorski Kazim.
 Hnilko Karol
 Klemensiewicz Bolesł.
 Klemensiewicz Stanisł.
 Konopka Roman
 Kowalski Marian
 Kubin Jan
 Kulezycki Romuald
 Łukiewicz Kazimierz
 Masłoń Roman
 Mazanek Stanisław

Michalski Bolesław
 Paryżek Franciszek
 Pawlas Eugeniusz
 Rogoziński Emil
 Sonnenthal Pesachie
 Srokowski Tadeusz
 Śtanslicki Józef
 Świerzyński Witold
 Szczepaniec Stanisław
 Ujejski Łukasz
 Weiss Karol
 Wiśniowski Tadeusz
 Eichhorn Alfred (pryw.)
 Hr. Raczyński R. (pryw.)

Stopień pierwszy:

Bronczyk Stanisław
 Chelmiński Seweryn

Stopień drugi otrzymał 1, stopień trzeci 2; do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 3.

Klasa II. A.

| | | |
|--|--|---|
| <p>Stopień celujący:</p> <p>Babiarz Zdzisław Mazanek Józef Molenda Feliks Raczko Bolesław Wach Kazimierz</p> <p>Stopień pierwszy:</p> <p>Ball Tadeusz Borth Zygmunt Buczkowski Maryan Byszewski Ignacy Czasz Stanisław Gajdzieński Wacław Gatty Kazimierz Grabarski Teodor</p> | <p>Groele Zdzisław Habel Henryk Hell Roman Hosaja Andrzej Jicha Bolesław Król Stefan Lepszy Adam Morawiecki Stanisław Mostowski Włodzimierz Pareński Jan Piotrowski Jan Pirowski Józef Raff Henryk Rapalski Gustaw Reiman Henryk Rosenzweig Józef</p> | <p>Sinkiewicz Tadeusz Solecki Mieczysław Straszewski Stanisław Strycharski Bolesław Tarczyński Tadeusz Trombars Wilhelm Tokarski Maryan Walczak Henryk Wejers Wacław Wiertel Franciszek Worwa Władysław Hr. Dzieduszycki Mich. (pryw.) Jezierski Stan. (pryw.) Hr. Tarnowski Karol (pryw.)</p> |
|--|--|---|

Stopień drugi otrzymało 3; stopień trzeci otrzymało 3.

Klasa II. B.

| | | |
|--|---|---|
| <p>Stopień celujący:</p> <p>Blatt Henryk Drzewicki Bazyl Hubl Adolf Lustgarten Józef Rajtar Wojciech Witkowski Andrzej</p> <p>Stopień pierwszy:</p> <p>Baczyński Michał Broda Teodor Chybiński Eugeniusz Cześnikiewicz Stefan Czoponowski Witold Dembiński Włodzimierz</p> | <p>Drobniewicz Władysław Germasz Wacław Gerżabek Janusz Górecki Mieczysław Gregorczyk Stanisław Grodyński Edward Hajduk Jan Jaszkowski Piotr Józefczyk Józef Juras Franciszek Korczyński Edmund Liwacz Józef Łasiński Włodzimierz Polaczek Zygmunt</p> | <p>Rzeszódka Stanisław Sady Aleksander Sandoz Józef Schulz Adolf Szpiro Leon Toffan Włodzimierz Tyralski Tadeusz Urban Zygmunt Wojtaszek Roman Zembaczyński Stanisł. Zieja Tadeusz Zychal Jan Miąsik Stanisł. (pryw.) Hr. Morstin Zyg. (pryw.)</p> |
|--|---|---|

Stopień drugi otrzymało 2, stopień trzeci 4; do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 4.

Klasa III. A.

| | | |
|--|---|--|
| <p>Stopień celujący:</p> <p>Rozmarynowicz Mieczysł. Winkowski Józef Zabner Berisch</p> <p>Stopień pierwszy:</p> <p>Bier Artur Chowaniec Karol Drzewicki Jan</p> | <p>Fischer Bogusław Gablenz Jerzy Grocz Jan Hauser Ludwik Jala Wincenty Józefik Andrzej Korczyński Tadeusz Łaszcz Jerzy Orszulski Roman</p> | <p>Pniewski Tadeusz Sandoz Wiktor Tyrkalski Feliks Weloński Jan Wileczyński Stanisław Włodarski Gustaw Wojnar Antoni Zazula Włodzimierz</p> |
|--|---|--|

Stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 4; do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 4.

Klasa III. B.

| | | |
|-------------------------|------------------------|-----------------------|
| Stopień celujący: | Drobniewicz Zygmunt | Pociecha Jerzy |
| Bandura Adam | Friedberg Rudolf | Rostworowski Stanisł. |
| Dziurzyński Adam | Galuszkiewicz Adam | Rudnicki Maryan |
| Kremer Józef | Goląb Stanisław | Sieber Maryan |
| Stopień pierwszy: | Jurkowiec Izaak | Sobezyk Walenty |
| Blahot Reinhold | Kajetanowicz Stanisław | Sroka Antoni |
| Brończyk Kazimierz | Kreisel Franciszek | Starzewski Stefan |
| Censer Jakób | Krzysiak Roman | Woźny Wincenty |
| Cyankiewicz Józef | Müller Alfred | Zdziechowski Ksawery |
| | Pilawski Franciszek | |

Stopień drugi otrzymało 4; do egz. popr. po feryach przeznaczono 4.

Klasa IV.

| | | |
|----------------------------------|-----------------------|------------------------|
| Stopień celujący: | Dobruchowski Maryan | Przychocki Stanisław |
| Hajduk Antoni | Gunia Ludwik | Pyrkiewicz Franciszek |
| Kornecki Józef | Horowitz Czesław | Rachwał Stanisław |
| Respond Kazimierz | Jicha Gustaw | Raczyński Maryan |
| Hr. Stadnicki Andrzej | Kielbiński Adam | Rosenfeld Emil |
| Surzycki Wacław | Krieger Alfred | Rosenstock Juda |
| Morawski Stanisł. (pryw.) | Kwaśniewski Stanisław | Ryś Stanisław |
| Stopień pierwszy: | Łukiewicz Aleksander | Sopiński Roman |
| Banaś Jan | Marszałek Jan | Tatara Klemens |
| Barabasz Lesław | Michalski Franciszek | Urbanowicz Bolesław |
| Brzostowski Witold | Miziura Edward | Walter Bolesław |
| Cholewa Ludwik | Novorolszky Józef | Woźny Konrad |
| Chrzaszczewski Konrad | Piechura Wilhelm | Morstin Ludwik (pryw.) |
| Ciulik Franciszek | Piotrowski Władysław | |
| | Porebski Maryan | |

Stopień drugi otrzymało 5; do egzaminu popr. po feryach przeznaczono 9.

Klasa V. A.

| | | |
|-------------------------|----------------------|---------------------|
| Stopień celujący: | Denker Jerzy | Kowanetz Franciszek |
| Świerz Stanisław | Długosz Franciszek | Krzystek Alfred |
| Tretiak Andrzej | Gregorczyk Władysław | Mantel Izrael |
| Trzeciak Stefan | Greyber Tadeusz | Meisels Saul |
| Turnau Lucyan | Grodyński Tadeusz | Pawlinger Löbel |
| Stopień pierwszy: | Hnilko Antoni | Piątek Antoni |
| Babała Stanisław | Jaroszewski Wacław | Pierzchała Juliusz |
| Białikiewicz Szczepan | Jezierski Maryan | Rosenstock Salomon |
| Cyankiewicz Leon | Klimala Adam | Weber Rudolf |
| | Konopka Zygmunt | Żardecki Aleksander |

Stopień drugi otrzymało 5, stopień trzeci 4; do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 3.

Klasa V. B.

| | | |
|--------------------------|---------------------|--------------------|
| Stopień celujący: | Stopień pierwszy: | Drapella Kazimierz |
| Bojanowski Henryk | Ader Izaak | Drozdowski Edward |
| Bytomski Feliks | Balanda Kazimierz | Dudek Stanisław |
| Hajduk Feliks | Buczyński Jan | Gadomski Tadeusz |
| Leszko Władysław | Dębowski Franciszek | Gielczyński Wiktor |
| Robel Jan | Dobrzański Celestyn | Goldmann Naftali |

Habliński Tadeusz
Herlinger Fryderyk
Kajetanowicz Otto
Kotarba Stanisław
Król Władysław
Leszczycki Kazimierz

Novák Stefan
Owczarzak Józef
Pawlica Władysław
Pniewski Witold
Prager Adam
Rzepecki Jan

Senisson Stanisław
Syska Stanisław
Switalski Adam
Widuch Piotr
Kroneiser Ryszard (prw.)

Stopień drugi otrzymało 4; do egzaminu popr. po feryach przeznaczono 3.

Klasa VI. A.

Stopień celujący:
Hubert Zygmunt
Reicher Władysław

Stopień pierwszy:
Armer Anselm
Bachorz Kazimierz
Bochnak Zdzisław
Bogacki Antoni
Cieluch Henryk

Gawel Bolesław
Karpiański Bolesław
Kawecki Roman
Kruszyński Tadeusz
Krzysztoń Kazimierz
Lustgarten Izrael
Pařízek Józef
Polaczek Tadeusz
Regiec Zygmunt
Ruczka Adam

Sebesta Jarosław
Staszewski Zygmunt
Weinert Czesław
Wild Bolesław
Włodek Jan
Wojtasiewicz Albin
Woyczyński Władysław
Zarzycki Edward

Stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 4; do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 4.

Klasa VI. B.

Stopień celujący:
Niemczewski Bohdan

Stopień pierwszy:
Baścik Jan
Bittner Władysław
Ciulik Rudolf
Hr. Dzeduszycki Jerzy

Fijalek Jan
Gajdzieński Edward
Hajduk Stanisław
Kleszczyński Bogusław
Koch Zygmunt
Kozubowski Marian
Malkowski Witold
Myszkowski Stefan

Ostrowski Adam
Ożegalski Jan
Pułtorak Władysław
Sobolewski Mieczysław
Streimer Samuel
Timberg Samuel
Woliński Władysław
Zabierowski Stefan

Stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 4; do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 7.

Klasa VII. A.

Stopień celujący:
Dziurzyński Mieczysław
Jakobsohn Bernard
Meisels Leon
Morawski Kazimierz
Szydłowski Marian
Hr. Tarnowski Hieronim

Stopień pierwszy:
Brzeziński Jan
Du Vall Zygmunt

Englander Efraim
Gasiorek Franciszek
Grodyński Jerzy
Janotka Deodat
Jaugustyn Władysław
Koneczny Gustaw
Kopiasz Karol
Lesiecki Włodzimierz
Litwiniszyn Józef
Marszałek Władysław
Matyja Stanisław

Michalski Janusz
Płorzyński Władysław
Siellawa Józef
Spira Maurycy
Stojanowski Roman
Szewczyk Piotr
Wachtel Jan
Wójcikiewicz Stanisław
Woroniecki Kazimierz
Wrana Alojzy
Zawiliński Tadeusz

Stopień drugi otrzymało 2; do egzaminu popr. po feryach przeznaczono 4-

Klasa VII. B.

Stopień celujący:
Chwistek Leon
Dąbrycz Władysław
Landau Juda
Remin Władysław
Skąpski Mieczysław
Smoleński Tadeusz
Zaczek Kazimierz

Stopień pierwszy:
 Bankiewicz Józef
 Bujak Władysław
 Buxbaum Izrael
 Dura Maryan
 Golemberski Michał
 Heliasz Wawrzyniec
 Kania Jan
 Konopka Józef
 Kost Michał

Miarczyński Seweryn
 Michałowski Witold
 Molkner Wilhelm
 Pierzchała Bronisław
 Rybolowicz Feliks
 Sebesta Otokar
 Spalke Maryan
 Turek Antoni
 Tyrcha Franciszek
 Zaleski Witold

Stopień drugi otrzymał 1; do egzaminu popr. po feryach przeznaczono 6.

Klasa VIII. A.

Stopień celujący:
Beres Rudolf
Buszyński Maryan
Dziurzyński Roman
Horowitz Samuel
Kulinowski Jan
Wiśtockci Tadeusz

Hr. Dębicki Karol
 Drobner Bolesław
 Gurski Janusz
 Hubert Tadeusz
 Jaworski Jan
 Kozłowski Runo
 Krajewski Maksymilian
 Krassowski Antoni
 Krzczunowicz Ludwik
 Łabecki Stanisław
 Lempicki Dominik
 Łuniewski Antoni

Mojseowicz Władysław
 Hr. Morstin Józef
 Mostowski Ignacy
 Przeworski Józef
 Radwanek Karol
 Rossknecht Roman
 Schifman Arnold
 Schneider Jan
 Stuhr Oskar
 Hr. Szembek Francisz,
 Wodecki Zygmunt

Stopień pierwszy:
 Bittner Adam
 Cyankiewicz Władysław

Do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 4.

Klasa VIII. B.

Stopień celujący:
Łaszcz Tadeusz
Szydłowski Tadeusz

Krzystek Hugo
 Lipa Jarosław
 Morawiecki Władysław
 Naruszkiewicz Stefan
 Pieniążek Adam
 Rażny Józef
 Reiner Ludwik
 Retinger Emil
 Rudzki Gustaw
 Siwec Jan
 Sokołowski Bolesław
 Sponar Juliusz
 Stopka Ludwik
 Streer Zygmunt
 Süsser Pinkus

Szaflarski Józef
 Szelest Józef
 Schulz Antoni
 Szwejkowski Bolesław
 Uhl Konrad
 Ujejski Józef
 Wojakowski Franciszek
 Wolański Zygmunt
 Wójcik Jan
 Wójcik Teofil
 Wydro Franciszek
 Zaczek Szczepan
 Zaleski Stanisław
 Soswiński Zyg. (pryw.)

Stopień pierwszy:
 Alexandrowicz Efroim
 Bisztyga Jan
 Cieślik Maryan
 Czyżowski Władysław
 Cyfrowicz Kazimierz
 Gąsiorowski Henryk
 Haber Wandalin
 Koch Edward
 Korbel Stanisław

Stopień trzeci otrzymało 2; do egzaminu popr. po feryach przeznaczono 1.

Wynik egzaminu dojrzałości

w terminie letnim roku szkolnego 1900/1.

Do egzaminu ustnego zgłosiło się:

| | |
|----------------------------------|--------------|
| a) Uczniów publicznych | 73 |
| b) Uczniów prywatnych | 1 |
| c) Eksternistów | 5 |
| | Razem . . 79 |

Z tych uznano za:

| | |
|--|----|
| a) Dojrzałych z odznaczeniem | 10 |
| b) Dojrzałych | 50 |

Pozwolono po feryach powtórzyć egzamin z jednego

przedmiotu uczniom publicznym 15

Reprobowano na rok uczniów publicznych 3

Od egzaminu ustnego odstąpił uczeń prywatny 1

Razem . . 79

Nadto na podstawie wypracowań piśmiennych reprobowano na rok jednego ucznia publicznego.

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

| | | |
|--------------------------|---------------------------|---------------------------|
| Beres Rudolf (z odzn.) | Ks. Lubomirski J. (ekst.) | Sikora Ludwik |
| Bittner Adam (z odzn.) | Łabęcki Stanisław | Sponar Juliusz |
| Buszyński Maryan (z od.) | Łaszcz Tadeusz (z odzn.) | Streer Zygmunt |
| Cyankiewicz Władysław | Łempicki Dominik | Stuhr Oskar |
| Cieślik Maryan | Łuniewski Antoni | Süsser Pinkus |
| Czyżowski Władysław | Mojseowicz Władysław | Szaflarski Józef |
| Hr. Dębicki Karol | Morawiecki Władysław | Szelest Józef |
| Drobner Bolesław | Hr. Morstin Józef | Hr. Szembek Francisz. |
| Dziurzyński Rom. (z od.) | Mostowski Ignacy | Szulz Antoni |
| Gąsiorowski Henryk | Müller Marceli (ekst.) | Szwejkowski Bolesław |
| Giębiltowski Adam (eks.) | Naruszkiewicz Stefan | Szydłowski Tad. (z odzn.) |
| Gorczyński Adam | Pieniążek Adam | Uhl Konrad (z odzn.) |
| Gurski Janusz | Przybylski Władysław | Ujejski Józef |
| Horowitz Sam. (z odzn.) | Raźny Józef | Wislocki Tad. (z odzn.) |
| Jaworski Jan | Reiner Ludwik | Wodecki Zygmunt |
| Koch Edward | Retinger Emil | Wojakowski Franciszek |
| Korbel Stanisław | Rosknecht Roman | Wolański Zygmunt |
| Kozłowski Bruno | Rudzki Gustaw | Wójcik Teofil |
| Kulinowski Jan (z odzn.) | Schifman Arnold | Wróbel Antoni (ekst.) |
| Lipa Jarosław | Schneider Jan | Wyszyński Tad. (ekst.) |

OGŁOSZENIE.

Wpisy uczniów tak publicznych jakoteż prywatnych na rok szkolny 1901/1902 odbywać się będą w *trzech ostatnich dniach sierpnia* od godziny 8. do 12. przed południem. Uczniowie mają do wpisów zgłaszać się osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów.

Uczniowie *tutejszego zakładu* muszą przy wpisie wykazać się świadectwem szkolnem z ostatniego półrocza.

Uczniowie, *przybywający z innych zakładów* do klasy II. lub wyższej, muszą przy wpisie przedłożyć:

1. Metrykę chrztu lub urodzenia;
2. Świadectwo szkolne z ostatniego półrocza, opatrzone potwierdzeniem Dyrekcyi, iż można ich przyjąć do innego zakładu;
3. Dekret uwolnienia od opłaty szkolnej, jeżeli je mają.

Uczniowie, *chcący uzyskać przyjęcie do klasy I*, muszą przy wpisie przedłożyć:

1. Metrykę chrztu lub urodzenia na dowód, że ukończyli już 10. rok życia, albo ukończą go przed 1. stycznia 1902 roku;
2. Świadectwo szkolne za ostatnie półrocze, jeżeli pobierali naukę w szkołach publicznych;
3. Świadectwo powtórnego szczepienia ospy, odbytego w roku poprzedzającym wstąpienie do gimnazyum.

Uczniowie, którzy *po dłuższej przerwie w naukach* chcą znowu uzyskać przyjęcie do gimnazyum, muszą:

1. Przedłożyć metrykę, ostatnie świadectwo szkolne, opatrzone przepisaną klauzulą, świadectwo moralności za

czas, w którym nie chodzili do szkoły i świadectwo powtórnego szczepienia ospy.

2. Poddać się egzaminowi wstępnemu za złożeniem taksy egzaminacyjnej w kwocie 24 K.

Każdy uczeń składa przy wpisie 2 K na zbiory naukowe. Uczniowie, nowo wstępujący do zakładu, płacą nadto taksę wstępną w kwocie 4 K 20 h.

Równocześnie z wpisami do zakładu odbędą się także wpisy na *bezpłatną naukę przedmiotów nadobowiązkowych*, a mianowicie: języka ruskiego, języka francuskiego, rysunków, stenografii, śpiewu i kaligrafii. Uczniowie klas niższych mogą zapisywać się na tę naukę tylko za wiedzą i wolą rodziców.

Gimnastyka jest dla uczniów klas I—VII przedmiotem nauki obowiązkowej. O warunkach uwolnienia od tej nauki dowiedzą się uczniowie z początkiem roku szkolnego na pierwszej przeznaczonej temu przedmiotowi godzinie, na której wszyscy muszą być obecni.

Uczniowie obowiązani są do skłania *opłaty szkolnej*, która za jedno półrocze wynosi 40 K i *musi* być złożona w pierwszych 6 tygodniach każdego półrocza t. j. przed 15. października i 15. marca. Prośby o uwolnienie od opłaty szkolnej, zaopatrzone w ostatnie świadectwo szkolne i *dokładne* świadectwo ubóstwa, należy bez stempla wносить za pośrednictwem Dyrekcyi do Wysokiej c. k. Rady szk. kraj. najpóźniej 20. września w pierwszym, a 20. lutego w drugim półroczu.

Uczniowie *klasy I.* mają złożyć opłatę szkolną za pierwsze półrocze przed dniem 30. listopada; mogą jednak uzyskać odroczenie tego terminu aż do końca półrocza, a nawet uwolnienie od opłaty, jeżeli są ubodzy i od chwili przyjęcia do zakładu okazują co najmniej *dobre obyczaje, dobrą pilność i dobre postępy we wszystkich przedmiotach nauki*. Pragnąc korzystać z tego dobrodziejstwa, winni w ciągu 8 dni po rozpoczęciu roku szkolnego t. j. przed 12. września wnieść za pośrednictwem Dyrekcyi niestemplowane prośby do Wysokiej c. k. Rady szkolnej krajowej i załączyć do nich *dokładne* świadectwa ubóstwa.

Między 1. a 15. lutego obowiązany jest każdy uczeń z wyjątkiem bardzo ubogich złożyć 1 K na gry i zabawy szkolne.

Egzamina *poprawcze* odbywają się w trzech ostatnich dniach sierpnia od godziny 3. po południu.

Egzamina *wstępne do klasy I.* odbywają się przed feryami 30. czerwca lub 1. lipca, po feryach 1. lub 2. września. Powtórzenie egzaminu wstępnego przed upływem roku nie jest dozwolone ani w tym samym ani w innym zakładzie.

Egzamina *wstępne do klas wyższych* odbywają się od 5. do 10. września.

Uczniom *zamiejscowym* wolno mieszkać tylko pod nadzorem tych osób, które ściśle stosować się będą do przepisów Regulaminu dla odpowiedzialnych nadzorców, wydanego przez Wysoką c. k. Radę szkolną krajową. Osoby, przyjmujące uczniów na wikt i mieszkanie, muszą zatem we własnym interesie zaznaczyć się dokładnie z treścią tego Regulaminu.

Rok szkolny 1901/1902 rozpocznie się 3. września uroczystym nabożeństwem, w którym wszyscy uczniowie wpisani muszą wziąć udział.



T. Sottysik.